București

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian Redacția și Administrația: Str. Domnita Anastasia, 16. — S. 1 Telefon 3.76.05

BIBLIOTECA CENTRALĂ a „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

SPANIA LUI UNAMUNNO

Cuvinte nu există pentru a zugrăvi grozăviile din Spania. Şi nici cifre exacte pentru a reda numeric bisericile arse, monumentele aruncate în aier, tablourile celebre mistuite de flacări, bibliotecile făcute scrum, marile lucrări publice sfărâmate, oraşele bombardate, satele pârjolite, călugării şi călugăriţele, preoţii şi episcopii arşi de vii, femeile şi copiii tăiaţi în bucăţi, soldaţii dintr'o parte şi alta măcelăriţi. Iadul închipuit de geniile vizionare rămâne o palidă icoană pe lângă stihiile oarbe deslănţuite în acest urias apocalips al crimei şi al pustiirii.

De cinci ani peninsula iberică, îmbrâncită afară din sistemul vieţii sale istorice, e prada cutremurului social al revoluţiei. Forţele protivnice încleştate în luptă ating azi culmea hotăritoare a încordării. Mâine, poimâine, masacrul va avea un sfârşit. Sau, poate, o amplificare în conflagraţie europeană. Fiindcă, dela începutul acestei revoluţii, n'a fost niciun moment vorba numai de un conflict social local, ci de o acţiune comandată, ataţată şi condusă cu diabolică stăruinţă din afară, din arcanele întunecate ale Internaţionalei a III-a.

Negativismul iudaic are în această infernală organizaţie instrumentul cel mai activ împotriva popoarelor creştine. Nu există nici un „ideal social" în inima Internaţionalei a III-a ; există ura distrugătoare a Iudei şi setea de crimă universală organizată în ceea ce se numeşte revoluţia marxistă.

După Rusia, Spania e a doua victimă. Memoria lui Israil n'a uitat că aceasta e ţara cea dintâi din Europa, care şi-a vărsat odată peste graniţi paraziţii evrei. Revoluţia din Spania e răzbunarea iudaică executată prin Internaţionala marxistă.

Naivii, cari nu sunt convinşi încă de acest adevăr elementar, să observe nu mai departe, dar aici la noi, aici printre noi, nechezul de satisfacţie sadică al tuturor evreilor, faţă de grozăviile din Spania, satisfacţie ce gâlgâie fără limită în presa lor din România ca în presa lor din lumea întreagă. Fiecare nouă prăbuşire a poporului spaniol toarnă delicii în inima fiecărui evreu. Fiecare zvâcnire de ridicare din dezastru, le otrăveşte inima. Urmăriţi la întâmplare pe orice evreu voiţi şi veţi vedea că nu e unul care să nu fie angajat cu tot sufletul lui în tragedia spaniolă şi nu e unul s'o judece altfel decât rasa lui întreagă. Evreii de pretutindeni apără cu violenţă crima fără asemănare împotrva Spaniei ca pe un lucru al lor, ca pe o proprietate a geniului iudaic.

Ce este aşa zisa neutralitate, pe care un anume stat acaparat de acelaş spirit, o propune puterilor europene faţă de Spania, decât o formă abilă, de o rafinată ipocrizie, a apărării revoluţiei marxiste? Ea e pornită din sentimentul iudaismului de proprietate asupra acestei revoluţii: „E a noastră ; pe voi creştinii vă poftim la neutralitate şi la imparţialitate, adică la indiferenţă stupidă, pentruca duhul pustiirii să consume în flacări şi să înnece în sânge tot ce-a fost glorie, geniu şi civilizaţie creştină în poporul spaniol!"

Spiritul iudaic e aşa cum îl cunoaştem şi el nu se va schimba decât, poate, la sfârşitul lumii. Diavolul e caricaturistul operei lui Dumnezeu. Şi nimeni nu întrupează astăzi mai înverşunat şi mai activ spiritul diavolesc al distrugerii şi al negaţiei ca neamul Talmudului. Creştinismul cheamă îngerul din om. Talmudul caută să-l sugrume în triumful bestialităţii demonice. Furia dementă prăvălită cu violenţă de cataclism asupra Bisericii spaniole, ridicată până la un delir, pe care nici revoluţia bolşevică nu l-a atins, e opera Talmudului transpus în marxism politic. Căci nu mai e vorba acolo de tendinţe sociale către o mai dreaptă repartiţie a bunurilor materiale, ci de războiul de exterminare, al urii lui Karl Marx împotriva creştinismului.

Afară de acest spirit care hrăneşte uraganul, un om, un spaniol, poartă îndeosebi răspunderea dezastrului : e Miguel de Unamuno, rectorul Universităţii din Salamanca. Peste bubuiturile războiului civil şi peste zgomotul prăbuşirilor, ziarele ne aduc blestemele arzătoare ale acestui om împotriva anarhiei care îi ucide patria. Ciudată între ciudăţeniile lumii e atitudinea aceasta a lui Unamuno. Atitudine în mare parte de autor moral, care se leapădă de crimă după ce i-a văzut oroarea.

Cugetător original şi adânc, scriitor de o seducătoare strălucire stilistică, Miguel de Unamuno e o apariţie dintre cele mai paradoxale. In fondul fondului, un spirit nehotărît. In gândirea lui, adevărurile îmbrăţişate cu pasiune toridă sunt contrazise imediat de apusurile lor, îmbrăţişate şi ele cu o egală pasiune. Poate numai filosoful rus, Vladimir Rozanow, îl egalează în această biciuitoare iubire de contradicţii proprii. Dar Rozanow n'a avut asupra Rusiei înrâurirea pe care o exercită Unamuno asupra Spaniei. Una din cărţile lui poartă caracteristicul titlu de „Adevăruri arbitrare", — şi ele sunt într'adevăr arbitrare întrucât spiritul care le formulează se mişcă în permanenţă şi nehotărîtă oscilaţie între polul negaţiei şi polul afirmaţiei. Catolic şi liberal, tradiţional şi revoluţionar, reacţionar şi anarhic, passeist şi progresist, antimodern şi modernist, toanele filosofice ale lui Unamuno sunt pe cât de nesfârşite pe atât de ingenioase.

Nimeni n'a definit ca el mai limpede, mai frumos şi mai profund ce însemnează tradiţia în viaţa unui neam; nimeni n'a demonstrat cu o mai convingătoare putere din ce constă „esenţa Spaniei", adică specificul ei naţional, pe care îl vede cristalizat în spiritul castilian, în geniul mistic al Terezei d'Avila şi al lui Ioan al Crucii, precum şi în asprimea africană a filosofiei lui Augustin; nimeni n'a interpretat mai sublim pe Don Quijotte, declarând cartea lui Cervantes evanghelia idealismului şi a generozităţii spaniole; nimeni n'a pledat ca el mai fanatic pentru o cultură naţională întemeiată exclusiv pe constantele istorice şi pe esenţele spirituale ale tradiţiei specifice; nimeni nu s'a ridicat mai fulgerător ca el împotriva influenţelor din afară şi a imitaţiilor străine; nimeni n'a denunţat mai intransigent spiritul parisian, care superficializează arta şi distruge bunele moravuri. Tot ce e tradiţionalist, autohtonist sau naţionalist în Spania se recunoaşte în această faţă magnifică a cugetării lui Miguel Unamuno.

Şi totuşi, alături de acest aspect al gândirii lui, exprimată prea adesea într'o lumină îndoielnică de amurg şi de echivoc, există cealaltă faţă a liberalului, a democratului, a progresistului şi anarhicului Unamuno. Evident că Spania modernă e o Spanie decadentă şi mai mult o amintire dureroasă a formidabilei puteri intercontinentale ce fusese odinioară. Gloria ei era acum capitol de istorie moartă, viaţa ei socială era încă desfigurată de privilegii înrădăcinate în evul mediu, cultura şi geniul ei dormitau etichetate în muzee. Apologet al tradiţiei, Unamuno n'o concepea totuşi ca pe o justificare a tuturor formelor moarte şi anacronice, care împovărau, dintr'un trecut de strâmbătăţi, viaţa socială şi culturală, până la anulare. El a voit, desigur, o renaştere a Spaniei pe baza unei tradiţii concepute ca o forţă dinamică, sau ca o disciplină spirituală a noilor creaţii, ca o esenţă continuă a vieţii, iar nu ca o formă încremenită.

Expresia pe care a dat-o însă acestei idei n'a fost cea justă. Spiritul lui combativ a întrecut măsura, stilul lui paradoxal, apodictic şi îndoielnic totodată, temperamentul său ardent şi arbitrar au deschis o poartă imensă anarhiei revoluţionare. Decenii întregi, Unamuno a fost purtătorul de cuvânt şi idolul tineretului spaniol, setos de o reînnoire cu orice preţ. Dar renaşterea, gândită de el ca un val nou de viaţă, izvorît din fântânile geniului naţional şi desfăşurat între ţărmurile specificului spaniol, tineretul a înţeles-o ca o revoluţie transpusă pe planul internaţional al marxismului. Nu din vina acestui tineret, ci din vina stilului paradoxal şi echivoc al lui Unamuno.

Rectorul Universităţii din Salamanca, jonglând cu aceste idei ca un saltimbanc genial, a înnebunit tineretul intelectual, îmbrâncindu-l, poate fără să vrea, în curentul marxismului internaţional. Prin el, apologetul tradiţiei, Spania tânără a fost scoasă din ţâţânile istoriei şi deplasată în aventura revoluţionară. In atmosfera ideologică, pregătită astfel de el, s'a infiltrat, printr'o propagandă sistematică, spiritul hain şi distrugător al iudaismului criminal. Unul din factorii cei mai activi şi mai cu răsunet ai acestui spirit a fost romancierul Blasco Ibanez, de origine evreu şi, firesţe, socialist înverşunat, ridicat pe braţe ca un erou de acelaş tineret înebunit. Filosoful şi romancierul s'au întâlnit cot la cot în lupta contra monarhiei spaniole. Din momentul acela, când tineretul botezat în apele socialismului, căpăta un obiectiv precis în lupta contra Regelui, Spania era pierdută. Miguel de Unamuno e, în mare parte, răspunzător de catastrofa care a urmat şi care se desfăşoară sub ochii îngroziţi ai lumii creştine, şi sub ochii injectaţi de satisfacţia sângelui vărsat ai iudaismului.

Cei cari n'aţi citit cărţile lui Unamuno, ca să înţelegeţi mai bine poziţia lui paradoxală şi echivocă, gândiţi-vă la următoarele lucruri:

Când generalul Primo de Rivera, în numele celui mai stupid şi mai anacronic spirit medieval, a cucerit puterea şi a vrut să facă pe dictatorul, Miguel de Unamuno a fost exilat împreună cu socialistul Blasco Ibanez, acuzat că e conrupătorul tineretului. Prăbuşindu-se Primo de Rivera, filosoful, care se refugiase în Parisul atât de vehement detestat, e rechemat acasă şi primit în triumf de Spania revoluţionară. Dar revoluţia era abia la începuturile ei. Filosoful a văzut-o din an în an mai amplă, mai hâdă, mai sângeroasă şi mai catastrofală pentru patria lui. Azi când Spania e sfâşiată în două de cel mai fioros război civil, tot Unamuno e cel care s'aude deasupra vacarmului infernal: „Săriţi, Spania a înebunit! Spaniolii sunt nebuni, sunt nebuni, sunt nebuni!" Şi tot el e cel care, disperat de grozăvia deslănţuită, rupe din sărăcia lui 5000 de pesetas şi-i dă ofrandă generalului Mola pentru lupta împotriva comunismulu. Iată unde l-a dus jongleria paradoxală şi echivocă a unei cugetări care, pornind dela admirabile principii ale unei vieţi naţionale, a evadat fără control în apele revoluţiei mondiale. Azi Unamuno e un om îngrozit de propria-i ispravă. El a crezut că se joacă. Tineretul l-a luat în serios şi a transformat jocul în crimă contra Spaniei.

Adevărul e că amândouă Spaniile, încleştate azi pentru a se extermina una pe alta, se pot recunoaşte în gândirea echivocă a filosofului. Guvernul din Burgos se poate recunoaşte în teoreticianul tradiţionalismului, care a voit o ţară nouă reaşezată în ţâţânile gloriei sale istorice; guvernul din Madrid se poate recunoaşte în jongleurul revoluţionar, care n'a prevăzut consecinţele funeste ale anarhiei de azi.

Unamuno e în fond un democrat stil veacul al XIX-lea, care a crezut că naţionalismul se poate împăca foarte bine cu spiritul libertar şi n'a înţeles că, în această vreme a extremelor, câinele cu pisica nu se mai pot împăca şi că orice exaltare a spiritului democrat înseamnă pur şi simplu o apologie a revoluţiei iudaice mondiale.

Nichifor Crainic

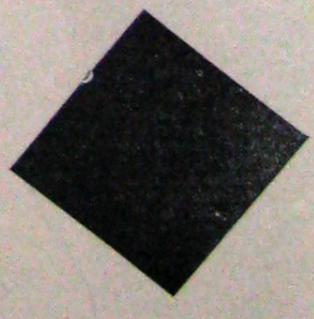

Polonia revine...

Incă nu s'a topit ecoul vizitei generalului Gamelin în Polonia. Presa varşoviană continuă să demonstreze corvârşitoarea importanţă militară a discuţiilor dintre şeful marelui stat major al armatei franceze şi generalul Ridz-Smigly şi să accentueze totodată că vizita aceasta are implicit şi un adânc sens politic.

Polonia nu e singură. Polonia are amici siguri, pe cari poate conta ! Aceasta este nota generală a comentariilor din presa polonă.

„Armata franceză, la fel ca a noastră — scrie „Kurjer Poranny" este oricând gata la cele mai eroice eforturi pentru apărarea dreptului, a culturei şi a muncii libere a naţiunii".

„Czas" scrie : „Ar fi greu să negăm că sosirea generalului Gamelin la Varşovia nu are şi un aspect politic, dat fiindcă afacerile militare sunt strâns legate de politica externă, ele de altfel neputând fi examinate decât în această strânsă legătură. Căci armata e întotdeauna cel mai elocvent argument al politicii externe, mai ales acum"...

Mai departe acelaş ziar adaogă : „...această întâlnire istorică contribue la lărgirea şi întărirea bazelor alianţei polono-franceze" !...

Express Poranny : „Vizita aceasta este deopotrivă cel mai bun răspuns elementelor atât poloneze cât şi franceze cari au devenit într'un fel turburătorii de profesie ai acestor relaţiuni polono-franceze, pretinzând cu încăpăţânare că între Franţa şi Polonia „s'a stricat ceva".

Declaraţiile mulţumitoare ale generalului Gamelin înainte de înapoierea sa la Paris au dat naştere la şi mai entuziaste comentarii în presa dela Varşovia. Alianţa polono-franceză este indestructibilă. Generalul Rydz-Smigly va merge luna viitoare la Paris ca să înapoieze vizita generalului amic şi aliat şi — fapt şi mai semnificativ — va asista chiar la manevrele de toamnă ale armatei franceze.

Se vede prin urmare clar : e în momentele acestea în Polonia o frenetică risipă de prietenie oficială pentru Franţa, dar pentru armata franceză în special.

De ce, fiindcă înainte de Gamelin au mai fost la Varşovia: Barthou şi Pierre Laval şi, deşi ei veneau pentru lărgirea şi întărirea aceleiaşi alianţe, primirea lor acolo a fost destul de moderată ! Ba, călătoria d-lui Laval în Polonia a fost considerată atunci chiar ca un eşec diplomatic ! La curtea insistentă a Parisului, Varşovia rămânea rece ca o contesă înfumurată şi nu se sfia uneori să demonstreze tare cu fapte că politica ei e independentă de alianţa cu Franţa şi... cu atât mai mult de aceea cu România. Nu le păsa de nimeni amicilor poloni. Pactul lor cu Sovietele le oferea garanţii suficiente la Răsărit, iar pactul germano-polon de mai târziu le acoperea frontierele dela Apus şi îi liniştea, oarecum, în privinţa coridorului Danzig. Apoi îşi mai făcea d. Beck o socoteală : cele două puteri, Rusia şi Germania, cari obişnuiau să-şi împartă dealungul istoriei trupul Poloniei, se dusmănesc acum de moarte. A patra împărţire e, deci, imposibilă...

Şi era atât de sigură de jocul acesta diplomatic Polonia, încât ea începuse să-şi facă timp ca să discute nu ştiu ce fel de condominion româno-maghiar asupra Ardealului şi să-şi întărească pretenţiile asupra Teşinului cehoslovac...

La ce, deci, atâta obositoare grijă pentru menţinerea unor alianţe cari încetineau ascensiunea polonă spre destinul ei, adevăratul ei destin de mare putere ?

Un calcul prudent n'a lăsat însă diplomaţia dela Varşovia să denunţe alianţele cu Franţa şi România, dar nici n'a îndemnat-o să lucreze pentru întărirea lor. Le-a menţinut pentru orice eventualitate, dar le-a lăsat să lâncezească.

In această atmosferă indiferentă s'au produs vizitele lui Barthou şi Laval la Varşovia. Şi ele nu puteau să emoţioneze, fireşte, o mare şi nobilă putere ca Polonia...

Generalul Gamelin a avut însă parte de o primire incomparabil mai atentă... Intâlnirea lui cu generalul Rydz-Smigly a fost „istorică", nu i se poate contesta, cum văzurăţi, aspectul politic „dat fiindcă afacerile militare sunt strâns legate de politica externă" şi zadarnic au sperat „turburătorii de profesie să se fi stricat ceva între Franţa şi Polonia", — că nimic nu s'a stricat !

Care să fie explicaţia aacestei bruşte schimbări de temperatură la Varşovia ? Explicaţia o găsim în parte tot în comentariile apărute zilele trecute în presa polonă. Este norul german care se ridică peste culoarul Danzigului !

„In ceeace priveşte Germania — subliniază Illustrowany Kurjer Codzyenny — orice ofensivă a ei dirijată către occidentul sau către estul european, ar constitui pentru Polonia aceiaşi ameninţare a propriilor sale interese. Cu acest titlu ni se pare să interesele franceze au într'un oarecare fel garanţia logică a unei intervenţiuni pozitive a Poloniei, în folosul Franţei, în cazul când aceste interese ar fi ameninţate.

Din partea noastră noi nu ne îndoim că Franţa ar face la fel în cazul când INTERESELE POLONIEI ar fi ameninţate".

Apoi Kurjer Warsawski simte chiar necesitatea să dea asigurări generalului Gamelin că : „în pactul polono-german, Polonia a făcut rezerva, de care Germania a luat cunoştinţă, că angajamentele rezultând din alianţa cu Franţa vor rămâne în vigoare".

Şi în continuare : „Actualmente germanii încearcă a reînoi vechea lor manevră. Ei nu vor să audă de extensiunea conferinţei locarniene de cinci, ei concentrează toate eforturile lor pentru a creia un obstacol de natură juridică în pactul occidental şi caută să constitue, prin mijlocul fortificaţiei din Renania o veritabilă „reţea de fier" CONTRA ANGAJAMENTELOR CONTRACTATE DE CATRE FRANŢA FAŢA DE POLONIA".

Aşa dar e clar. Polonia are astăzi din nou nevoie de sprijinul amicilor şi simte că e necesar să strige Europei că nu e singură. Prin torpilarea pactului locarnian de către germani şi prin fortificarea zonei germane, d. colonel Beck se vede în primejdie de a rămâne izolat, la cheremul Berlinului, tocmai acum când problema Danzigului este repusă în discuţie.

Pactul polono-german se dovedeşte astfel a nu fi un element tocmai sigur de securitate pentru Polonia. Unul din stâlpii pe care şi-a ridicat d. Beck politica sa externă, se năruie, aşa dar.

Dar tragedia d-lui Beck e şi mai mare dacă ne gândim că discordia dintre Germania şi Soviete, pe care el o socotea până aci în profitul ţării sale, se lămureşte pe zi ce trece a fi tot mai mult un pericol pentru independenţa Poloniei.

Recenta notă de protest a guvernului Reichului la Moscova în legătură cu războiul civil din Spania, ne dovedeşte că Rusia şi Germania îşi urmăresc reciproc activitatea pe continent şi că un conflict poate izbucni foarte curând între ele. Teritoriul polon care prezintă frontiera europeană cea mai largă şi mai netedă (câmpie) dinspre Rusia sovietică, este ameninţat să devină, prin urmare, foarte uşor teatru de război. Fatalitate geografică.

Fără sprijin serios extern, Polonia riscă să fie strivită între cei doui coloşi inversunaţi.

Spectrul celei de a patra împărţiri şi Danzigul cheamă astfel diplomaţia varşoviană la o politică de realităţi. De aceea, sunt scoase acum dela neftalină cu atât fast şi sgomot alianţele.

Situaţia Poloniei este dintre cele mai complicate. Danzigul, adversitatea germano-sovietică care fulgeră pe deasupra ei, neînţelegerile sale cu Lituania pentru Vilna şi cu Cehoslovacia pentru ţinutul Tesinului, plus neliniştitoarele tulburări interne, în care fierb peste patru milioane iredentişti ruteni şi aproape două milioane germani (fără a mai vorbi de cele trei milioane ovrei în veşnic război cu populaţia creştină) înfăţişează o Polonie pe care nu poţi s'o priveşti cu inimă uşoară. O Polonie care are nevoe să fie asistată de prieteni ca să poată rezista.

In publicaţiile lor de propagandă, polonezii ne vorbesc despre un zid sanitar dela Marea Baltică la Marea Neagră constituit din ţara lor şi România, unite împotriva bolşevismului dela Răsărit. Idealul — acesta ar fi. Ce a făcut însă d. colonel Beck în sensul acesta ? Nimic. In loc să dirijeze politica sa externă — fiindcă e vorba aci de o politică personală — pe liniile indicate de tractatul de alianţă româno-polon, el a cultivat neîncrederea exact ca în cazul Franţei. Politica oficială a ministerului de externe polon faţă de Ungaria este un exemplu tipic. Uitând că alianţa militară româno-polonă impune anumite obligaţii morale şi anumite maniere între prieteni, d. Beck a trecut cu brutalitate peste toate susceptibilităţile româneşti ca să restabilească cum spuneau ziarele din Varşovia, legăturile de „amiciţie milenară" cu Ungaria. Chiar zilele trecute, cu ocazia unei aniversări maghiare, a fost mare sărbătoare la Varşovia.

Este adevărat că raporturile româno-maghiare jenează oarecum interesele poloneze astăzi, dar istoria ne arată că altădată noi, ne-am purtat altfel cu regii poloni strămtoraţi...

La 1389, de pildă, Vladislav, regele Poloniei, ameninţat de regele Ungariei (pe atunci „amiciţia milenară" era, pe semne, sinonimă cu războiul...) cere ajutor lui Mircea cel Mare, Domnul Ţării Româneşti. Mircea trimite o delegaţie la Rodom şi la 15 August 1389 (s'au împlinit deunăzi 547 ani) încheie cu Vladislav un tractat de alianţă prin care se stipulează că :

„Pe Domnulu Vladislavu regele, trebue mai susu numitulu Domnu Mircea Voevodu să'lu ajute în totu modulu cu toată puterea şi putinţa sa, când acela va cere ajutoarele lui în contra atacului şi a incursului vrăşmăşesc allu Regelui Ungariei, şi a vassaliloru lui şi a fie-cărora oameni suppuşi lui, eară în contra altor rivali şi veri-ce supărători ai prezissului Domnu Vladislavu Regelui, 'lu va ajuta după buna plăcerea liberei salle voinţe, precum se cuvine prietenului să facă; asemenea şi Domnulu Vladislavu Regele la cererea susnumitului Domnu Mircea Voevodu tremue să'lu ajute cu toată puterea şi putinţa lui în contra prezisului rege allu Ungariei, eară în contra altoru rivali şi verice supărători ai numitului Domnu Mircea Voevodu, ilu va ajuta după buna plăcere liberei salle voinţă ca prietenu"...

Iată ce fineţe şi cătă devoţiune punea un Domn român în prietenia pe care o acorda unui îndepărtat Rege polon. El înţelegea obligaţia subscrisă liber în numele Munteniei în sens imperativ: „pe Domnulu Vladislav regele, trebue mai sus numitulu Domn Mircea Voevod să'lu ajute"... Eleganţa aceasta morală este în tradiţia românească.

Aşa, fără duplicităţi, ne purtam noi în istorie, când regii poloni erau strămtoraţi de strămbunii amicilor milenari de astăzi ai d-lui Beck, regii Ungariei.

Dar să nădăjduim că din situaţia de acum a aliatei noastre Polonia, conducătorii dela Varşovia vor învăţa ceva.

Lecţia aceasta este destul de aspră pentru domnul colonel.

Politica talerului cu două feţe are multe riscuri.

Al. Gregorian

SPANIA REACTIONEAZA

(Der Stürmer)

Sunt un evadat!

Dramatica povestire a unui ziarist spaniol fugit din Madrid

Sunt un evadat! Un evadat dintr'un infern care depășește în oroare tot ceeace a imaginat Dante, infernul marxist, infernul roșu...

M'am ascuns timp de douăzeci de zile, am trăit viața unei fiare urmărite, a unui fără-de-lege pe care patrulele puteau să-l împuște în fiece clipă, fără judecată, fără somație, ca pe un câine. Și am reușit să fug... Cum? Nu e încă momentul să povestesc. Oameni cari-mi sunt prea scumpi, oameni cari mi-au salvat viața sunt încă în primejdie. Într'o zi, poate, voiu spune tot adevărul. Astăzi nu pot...

Am sosit abia azi, Marți, în Paris și mă simt aproape îndobitocit. In timpul celor patru zile, cât a durat evaziunea, n'am dormit un minut. Nu-mi era îngăduit să dorm. Cea mai mică neatenție putea să-mi fie fatală.

De unde să 'ncep? Inspăimântătoarele viziuni ale bestialității roșii fac în capul meu un vid de incoerente sarabande... Dar este vorba de literatură și-mi cer scuze dacă voiu arunca pe hârtie în desordine aceste note fugare.

Mai întâi văd acea ascunzătoare unde am trăit sute de ore, sub o scară. Doi metri lungime, un metru înălțime. Intunerecul se întindea ca o pânză halucinantă pe care nimic nu putea s'o înlăture. Eram rănit și cea mai mică mișcare mă făcea să sufăr. Intunerecul, noaptea. Câte o dată, sgomotul unui motor. Un automobil se oprea în fața casei unde-mi găsisem refugiu. Pe pavaj, în stradă, pasul sonor al unei patrule roșii. Se apropia sfârșitul? Fusesem denunțat? Nu, automobilul pleca, patrula se îndepărta... Spaima se risipea pentru a apărea din nou, câteva minute mai târziu.

Mi-era frică și mă 'ngrozeam la gândul că mi-e frică.

Fără 'ndoială, eram hotărît să mor cu curaj, dar poți ști vre-odată ce va fi? Ideea unei abdicări tocmai în clipa supremă mă obseda ca un coșmar.

Știam cum muriseră marele scriitor don Alvaro Alcala Galiano, contele de Romilla și unul din verii mei, sfidându-și călăii până la sfârșit și bând sub ochii lor un ultim pahar pentru Spania eliberată. Voiam să fiu demn de ei. Da, mă 'ngrozeam la gândul că mi-e frică.

Ce se petrecea dincolo de pereții închisorii mele? Ore, sute de ore de meditație solitară, într'un calm straniu care coincidea cu tumultul orașului dat pradă bandelor comuniste. In straturile cele mai adânci ale memoriei mele, amintirile se succedau fără șir, fără legătură aparentă, amintiri din copilărie mai ales, fața atât de senină a mamei. Dacă aș fi avut timp să rad, mi-aș fi bătut joc de propriu-mi pedantism. Fără să vreau, m'am gândit la un articol al lui Lenôtre, apărut acum douăzeci de ani în Lectures pour tous în care descrie arestarea ducesei de Berry la Nantes. O întâmplare pe care o credeam uitată pentru totdeauna... Acum mi-o aminteam cuvânt cu cuvânt... Ciudat... Vedeam din nou, par'că, un film mut despre Latude, fața de ceară a lui Ludovic al XVII-lea dela muzeul Grévin, capul lui Fouquier Tinville...

Dar Fouquier-Tinville avea cel puțin pudoarea de a-i da Teroarei o formă juridică. Nimic nu e asemănător la Madrid.

In timpul primelor zile ale războiului de eliberare, patrulele marxiste și anarhiste se mulțumiau să-i aresteze pe „suspecți" și să-i arunce în închisoare, în vederea unei judecăți ulterioare. Dar această frumoasă grije a legalității n'a durat decât câteva zile...

Peste puțin timp „condamnarea" la moarte a devenit complimentul indispensabil al „vânătorii de oameni". Dar nu numai „condamnarea" la moarte, ci și tortura. Este de necrezut că în secolul nostru mai sunt oameni cari să găsiască o plăcere în a omorî alți oameni. Să-ți omori adversarii într'o luptă de stradă, la asediul unui oraș, să execuți vinovații sau indivizi judecați primejdioși, aceasta se poate justifica, la rigoare. Dar acele rafinamente în supliciul victimelor, acea bucurie sadică a călăilor, te fac să-ți pierzi mințile...

„Sportul" de căpetenie al miliției nilor marxiști și anarhiști din Madrid consta, după câteva zile de „legalitate", în a organiza adevărate „corrida" cu prizonierii.

„Suspecții" erau târâți în împrejurimile Madridului, în vre-o paraginâ; acolo erau descălțați și li se ordona să alerge, promițându-li-se viața dacă vor reuși să ajungă într'un punct indicat de șeful miliției nilor.

Nenorociții porniau cu toată iuțeala, dar nici n'apucau să facă douăzeci de metri, că erau culcați la pământ cu o salvă ucigătoare.

Cu toate că nu-mi părăsiam ascunzătoarea, puteam afla cu oarecare înlesnire toate aceste adevăruri. Prietenii cari veneau zilnic să-mi aducă hrană mi le povesteau cu mult lux de amănunte. Dela ei am aflat că s'au petrecut scene cu mult mai îngrozitoare.

Câte o dată auziam urlete în apropiere. Se omora pe stradă sau în casele vecine. Roșii, obosiți foarte curând de marele număr al execuțiilor, nu mai găsiau necesar să-și ducă victimele la marginea orașului. Acestea erau masacrate pe loc, repede, din răsbunare personală, în urma unui simplu denunț sau din capriciu, îndată ce miliției nilor nu le plăcea fața unui trecător...

Intr'o zi, un tren care transporta un grup de 256 prizonieri dela Madrid la Alcala de Henares a fost luat cu asalt de miliției, furioși că acei nenorociți se mai încăpățânau să trăiască. Au scăpat cu viață numai 8 inși, dovedind că aparțin „Uniunii republicane" prezidată de Martinez Bario, președintele Cortes-urilor.

Acest Martinez Bario este azi șeful guvernului din Valencia. La Madrid domnește farmacistul Giral și, la Barcelona, Companys. Trei guverne, trei puteri bine distincte care trag hăis și cea.

Dacă acești trei oameni ar exercita o autoritate reală, ar fi destul de grav pentru unitatea republicii spaniole. Dar la Madrid, Barcelona și Valencia adevărații stăpâni sunt miliției nii înarmați recrutați din pleava mahalalelor și a căror sete de crime este nestinsă.

La Madrid, pseudo-guvernul d-lui Giral a sfârșit prin a nu mai fi mișcat de beția de sânge a propriilor săi partizani. Spre a reduce pe cât posibil numărul asasinatelor, s'a decis ca toate luminile să fie stinse începând dela ora 23 și ca numai automobilele autorităților să poată circula. Pretextul invocat este amenințarea unui atac aerian. Or, naționaliștii evită să bombardeze Madridul, de teamă să nu-și omoare partizanii cari sunt destul de numeroși în capitală.

Cu toate aceste „restricțiuni", asasinatele continuă în voe. Am avut proba cea mai formală, cea mai tragică. Acele strigăte în noapte, nu le voiu uita nici o dată...

Atât timp cât n'am putut ești din ascunzătoare, n'am putut vedea acele sângeroase orori. Dar în timpul evadării am intrat în contact cu toți călăii.

Eram într'unul din numeroasele trenuri pe care am fost nevoit să le schimb, în fuga spre libertate. Compartimentul în care mă instalasem era înțesat de miliției ni cari purtau brasarda roșie și neagră a anarhiei. Șeful lor era o brută cu fruntea îngustă ai cărui ochi mici, căprii, reflectau o cruzime rece. Tovarășii îl numiau matacuras — omorâtorul de preoți! Și fiecare rădea de această glumă reușită.

Fără îndoială că n'am întârziat să cunosc detaliile aventurii care i-a dat porecla de matacuras. Companionul meu de călătorie fusese însărcinat să „curețe" un pueblo de lângă Toledo și, plecând, și-a propus să-și procure o „piele de popă" pentru panoplie. Dar preotul satului fugise. Percheziții le amănunțite au rămas fără rezultat. Iată însă că farmacistul satului — un bolșevic sută la sută, care se pusese la dispoziția Frontului popular — scoate un strigăt triumfător: Popa! Iată-l pe popă! S'a deghizat, pezevenghiul!

Anarhistul nu ezită o clipă. Ochește și trage. Omul cade... Dar nu era preotul. Zelosul farmacist se înșelase.

Am priceput astfel că matacuras nu era un veritabil „omorâtor de popi" și că porecla i-o dăduseră numai în batjocură. De altfel, în compartiment, toți se întreceau să găsească anecdote. Ținta tuturor glumelor era matacuras și acesta jura că-și va lua revanșa, cu a doua ocazie...

Se mai vorbea și de altceva: despre războiu, în general și despre lupta care nu se mai termina.

— Crezi că are să mai țină mult?

— Sigur, răspunse matacuras, cu un ton care nu mai permitea o replică. „Fasciștii" (acest cuvânt este însoțit, de obiceiu, de înjurături), au pielea groasă. Ii vom învinge, dar mai trebue timp. După aceea vom avea de lucru cu socialiștii și comuniștii.

Răcnete entusiaste acoperiră ultimele cuvinte. Matacuras scuipă cu un aer de superioritate.

— Imbecilii! urmă el. Isi închipue că ne batem pentru ei! Trăiască anarhia! Viva dinamita! Marxiștii ii vor plăti scump pe tovarășii noștri asasinați în timpul lui Azana.

In acea clipă toți începură să vorbească deodată. Se evocau „eroii" războiului civil: Ascasio, mort la Barcelona, Durruti care comandă o coloană anarhistă pe frontul Saragossei.

Dintre șefii comuniștilor n'a murit nici unul, conchise matacuras. Ei preferă să stea la Madrid sau Barcelona, în timp ce noi ne lăsăm pielea pe front. Dar vor vedea ei...

Fiecare-și dădu părerea și apoi schimbară subiectul. Un adolescent dubios avea și el o poveste a lui. Violase o călugăriță înainte de a o omorî. Și era tânără...

Distrus de oroarea ce se degaja în contact cu aceste brute, nu mai ascultam. Mă gândeam la ce va fi Spania dacă nenorocirea ar vrea să triumfe Frontul popular. Nu va fi nici măcar „ordinea" marxistă, va fi dictatura anarhiștilor, a tuturor acestor matacuras cari, încă de pe acum își impun voința aliaților pe cari-i vor suprima mâine.

Notați că tovarășii mei de călătorie nici nu vorbiau măcar de „lichidarea" republicanilor simpli. Se înțelege dela sine că aceasta era un fapt împlinit.

Intr'o zi, poate, anarhiștii vor fi învinuiți de toate crimele. Desigur că vina lor e sdrobitoare, dar responsabilii adevărați ai groaznicului măcel nu sunt numai aderenții C. N. T.-ului. Nu este deputatul socialist, camaradul Galarza, creiatorul guarzilor de asalt, acela care a declarat în mod public că o violență împotriva lui Calvo Sotelo nu constitue un delict?

Câteva zile mai târziu, Calvo Sotela cădea mort de gloanțele guarzilor de asalt. Și tocmai acest laș asasinat, acea crimă de Stat, a deșteptat conștiințele, declanșând insurecția națională.

— Un om desarmat nu se poate teme de ofițeri spanioli — îi spusese Sotelo soției sale, înainte de a pleca.

Se știe că, puțin după aceea, cadavrul lui a fost găsit într'un cimitir, ciurulit de gloanțe.

Intr'un cimitir! Marxiștii au trădiții. Tot în cimitir, erau omorâte victimele, în 1934, în Asturia.

A. de Grijalba
(din Candide)

Inventarierea steagurilor

(Gringoire)

ETICA SUFERINȚII

Omul este singura făptură care frânge liniile pure ale armoniei cosmice. Cine a ajuns la trăirea integrală a acestei certitudini simte cu ardoare, fatala zădărnicie și iremediabilul tragism al oricărui destin uman. Sentimentul lucid — sau dacă vreți altfel, conștiința teoretică, a singurătății noastre în lume, e un blestem venit prin sânge, din obârșii veșnic învăluite în noapte. E vorba de noaptea aceia vastă și densă din prima vârstă a pământului când omul nu se îndepărtase încă de izvoarele dătătoare de viață și mișcare. Atunci, pretutindeni plutea duhul unei armonii necreate și irațională. Omul — pe deplin integrat în universul omogen al plăsmuirilor telurice, alcătuia o minunată întregine a lucrurilor, o parte în marele tot neorganizat. Nici un semn de răsvrătire nu s'a ivit în această masivă pace a vieții. Nici un elan nu îndrăznea să spargă necuprinsele hotare ale unui somn cosmic, sortit poate să nu se sfârșească niciodată.

Infinita odihnă a ființării universale și-a năruit deodată tainicele bolți ale echilibrului lăuntric. Fapta a fost egală cu un început de lume. Omul s'a născut a doua oară: din haosul suferinții și din degradarea vieții. Pe drumul dur al acestei nașteri omenirea, de atunci până astăzi, își duce cu înfiorătoare trudă povara osândei.

Cauza prăbușirii în turburare n'o știm — precum nu știm nici obârșia chinului. Firește, s'a bănuit intervenția unui factor al Răului. Mintea s'a încumetat să caute un sens durerii.

Problema salvării i s'a înfățișat în întreaga ei cruzime.

Insul devorat de nostalgii și elanuri, cu fruntea robită pe muchea abisurilor existențiale, trebuia să-și găsească undeva liniștea. Căci altfel numai o fulgerătoare distrugere fizică era binevenită și mântuitoare. Mântuirea — prin moarte, — fără ca înainte să-și fi lămurit sie-și drama chinului din spirit, ar fi însemnat cea mai crâncenă umilire a umanității. Simpla nimicire corporală dacă nu este un act răsărit din sămânța unei torturi lăuntrice, e o lașitate, o fugă din fața vieții.

Omul a preferat morții, existența. A preferat adică unei inconștiente cufundări în neființă, trăirea lucidă (luciditatea primitivă e neasemănat mai dureroasă decât luciditatea noastră artificială) a suferinții. Viața, — ieșită învingătoare din procesul acestei problematici — nesfârșit de tragică, nu putea fi concepută decât ca o experimentare a tuturor paradoxurilor.

Paradoxul, metafizic sau concret, s'a transformat într'un imens fundal de desfășurare a faptelor existențiale. Cine acceptă să respire văzduh — acceptă și cruda fatalitate ontologică a paradoxului. Momentul acesta planetar de recunoaștere a unei legi tragice, mai presus de gradul înțelegerii raționale, are pecetea unei cruci de sânge în istoria sufletului. Deacum înainte omul simte sguduitor blestemul care a căzut pe capul său odată cu răsvrătirea de la început. Frângerea armoniei telurice anonime din epoca paradisiacă a fost un păcat prea mare și uluitor de rodnic în urmări. Ea a vădit zădărnicia trufiei ridicată împotriva odihnei cosmice, făcând din om o ființă eterogenă în lume. Rădăcinile vieții individuale au fost smulse din pământul păcii și asvârlite în furtună. Actul acesta de răsvrătire personală, atunci când totul era o unitate dură și indestructibilă, s'a săvârșit la porunca oarbă a unui îndemn de origine extramundană. Unii îl identifică în spirit, alții în orgoliu sau în negație distructivă personificată prin mitul luciferic.

Conceptul de spirit — așa cum e formulat de gândirea vitalistă modernă, și care în zarea viziunilor filozofice apare ca cel mai înverșunat dușman al vieții, a încolțit în om nevoia de izbăvire. Orice ins — de-a-lungul existenței sale — va căuta să se salveze. Să găsească vieții o axă și-un sens. Să-și potolească frământările lăuntrice și să se împace cu universul obiectiv.

Iată infinita durere: ori care ar fi drumul împlinirii, salvarea e posibilă numai prin suferință.

Omul când dorește cu frenezie să-și lămurească o problemă, un gând sau o tristețe stăruitoare — o face cu orice preț: jertfindu-și libertatea și devotându-se unei vreri, el crede cu tărie că va izbuti să-și purifice ființa de încertitudini și dileme. E ceeace se cheamă fapta mare a unei vieți, actul acela crucial și transfigurator care te prăbușește sau te înalță și după care vegetarea în indiferență este o imposibilitate. Cine a trecut prin flacăra unei experiențe de izbăvire nu mai poate primi viața în termenii ei obișnuiți. In numele suferinții sale omul are certitudinea că nimic nu-i este interzis să facă. Pentru acela care suferă din pricina setei lui devastatoare de-a se salva, categoriile abstracte ale moralei binelui și a răului sunt ficțiuni fără nici o putere de rezistență.

Raskolnikov de aici pornește. Spre a-și dovedi sie-și realitatea unei convingeri care-l devorează, Raskolnikov trebuie să săvârșească un gest de eliberare titanică. Altfel ratarea sa ar fi fost iremediabilă, precum iremediabil de piatră i-ar fi fost și linia destinului. In locul unei existențe mântuită monoton, eroul dostoievskian a ales calea cealaltă — pe care o știm. Insă n'a fost în stare să-i urce povârnisurile până pe creasta supremă. In urma intervenției conștiinței — rugul suferinții se încinge ca într'un decor apocaliptic. Tragismul lui Raskolnikov zace în această neputință, în care parcă vibrează întreagă umanitatea din lume, de a îndura consecințele marelui act al vieții lui. In chip logic se desprinde convertirea. Cu sufletul sfâșiat de remușcare și'n acelaș timp de o revoltă împotriva lui însuși, Rodion Romanovici își mărturisește fapta, se duce să și-o răscumpere în Siberia și cu sufletul iluminat de iubire devine un bun creștin.

O, cât de amar și de desnădăjduitor e finalul acesta! Câtă renunțare s'a îngrămădit în schimbarea la față a aceluia care, doar cu un an înainte, a despicat creștetul Alienei Ivanovna și al Lisavetei!

Superbul elan de la început s'a rupt rând pe rând. Izbucnirea aceia de energie pornită să cucerească absolutul, se relativizează cu fiecare pasagiu până când ajunge o necontenită svârcolire. Raskolnikov se salvează printr'un proces continuu de umilire și renunțare.

In acest proces profund real, eu văd fatalitatea suferinții omenești înălțată la rangul de simbol.

Cine simte în el frământându-se elanurile spiritului, depășind astfel marginele armoniei anonime a lumii, e sortit să rămâie veșnic pe culmile singurătății și-ale chinului fără leac.

Oare adevărul crunt că și în drama realizării erotice — omul e blestemat să se îngrădească în limite, nu constituie ultimul argument că în viață realitatea e numai suferință? Din clipa în care recunoști că principiul de bază al existenței noastre este acela al conjugalității, conflictul dintre titanism și lirismul erotic reprezintă cel mai tragic și mai frumos paradox al vieții. Iar suferința singura certitudine.

Septimiu Bucur

SĂ INVIEM STRĂMOȘII

Latinitatea, care ne place să o așezăm la geneza etnicei noastre, ca pe un blazon de nobilă spiță, n'a fost, decât rareori, obiectul unei atenții decsebite. In afară de târzia descoperire a originii noastre de către cronicarii limpeziți în apele umanismului polon (sec. XVII) și de svâcnirea luminoasă a școalei latiniste, risipită generos și în Principate, o cunoaștere temeinică a limbii strămoșilor dela Roma n'a stăruit niciodată printre noi. Studiul umanităților s'a retras în refugiul de ivoriu al intelectualității, al unei infime frânturi din această intelectualitate, pentrucă nici scriitorii n'au iubit adânca acest fundament al oricărei culturi individuale. Superficialitatea valahă, rod dureros al unei democrații de paradă și procopsism, atât de adânc înfiptă în mentalitatea tuturor claselor, n'a permis niciodată o apropiere de izvoarele limbii și sufletului nostru. Trăirea de suprafață, inaugurată de mijlocul veacului trecut, care e pentru noi mai mult decât pentru oricine „le stupide XIX-e siècle", a răzleții sistematic orice încercare de avânt în adâncuri. Insuși sistemul învățământului nostru, în loc să atragă sufletele tinere către clasicismul smintelității, adună în jurul acestui **simplu obiect de studii**, o atmosferă de sumbru și odios pilotaj. Profesorul rece de latină, frustrat național-țărănist în organizația Capitalei, disprețuia edițiile românești ale lui Virgil ori Tacit și un an întreg am buchisit Eneida și Analele pe cărțulițe scunde ale editurii Hachette. Incidentul acestei situații, nu ne împiedică totuși, pentru că talentul **magistrului** se rezuma la traduceri îmbibate de arhaisme, ininteligibile deseori și la jocuri gramaticale aride, care transformau ora de latină într'o insipidă pierdere de timp. Despe literatura lui Virgiliu n'am avut habar până în pragul facultății și niciun elev al clasei mele n'ar fi știut cu siguranță dacă Piaut era grec sau roman. Comorile unice ale acestei literaturi, care strălucește asupra întregei mișcări culturale europene, ca un soare dătător de viață mereu nouă constituie pentru tinerimea românească de totdauna un ținut de nepătrunse tenebre.

Léon Daudet, într'unul din eseurile sale sprintene ca o fântână eliziană, crede că nu se poate scrie nimic valabil în afara sferei de cunoaștere a clasicilor vechi. Marii scriitori ai Franței, țară care nu trăiește spiritual decât din nesecatele surse latino-eline, au fost toți umaniști. Dela versul limpede al lui Ronsard și Villon, până la Baudelaire și Mistral, fiecare frumusețe e cristalizată în aceiași soluție miraculoasă. Romantismul, spune Daudet, e astăzi inactual și disprețuit, pentrucă reprezentanții lui au scăpat, dintr'o ignoranță fudulă, de sub cerul antichității. Hugo era un superficial. Biblioteca sa nu cuprindea nici o carte latinească, în afară de hârtoagele școlărești ale fiului său, pe care fără îndoială le ținea acolo ca piese de muzeu familiar.

Loti, mai târziu, se lăuda cu inculturaa sa, ceiace l'a și axat atât de repede din actualitate. Baudelaire, clasat destul de arbitrar printre romantici, era un pasionat admirator și un cunoscător serios al limbii latine.

In fame mea taberna,
In nocte mea lucerna,
Recte me semper guberna.

Sunt versuri din poezia sa „Franciscae meae Laudes", așezată în „Les fleurs du mal" ca o imagine elocventă a cu'tului său. Inspirația baudelairiană, ritmul însuși, descind direct din Juvenal, și admirația lumii moderne pentru autorul celebrului „Albatros" aici își are explicația. Iar Charles Maurras, discipol credincios al clasicizantului Jean Moréas, și-a clădit filosofia și politica pe aceleași baze granitice.

Literatura românească crește sub uriașa umbră a lui Mihail Eminescu, figură de o complexitate și grandoare pe care puține literaturi au putut-o crea. Statica filosofiei sale, împrumutată școalei eleate și platonismului prin intermediul lui Schopenhauer, fervoarea tinerească risipită pe marginea odelor lui Horațiu, sârguința cu care umplea caete întregi cu traduceri, declinări și cuvinte latinești, indică o însetată dorință de a pătrunde înălțimile trecutului îndepărtat. Regretatul Cezar Papacostea dăsvăluise aceste izvoare în cartea sa „Filosofia antică în opera lui Eminescu". Iar d. Tudor Vianu în studiul „Poezia lui Eminescu" (colecția „Gândirea") care e una din cele mai subtile exegeze a'e geniului eminescian, scrie:

...Lucrurile arată încă odată ce parte însemnată a avut cultura antică în opera lui Eminescu. Cine nu admite acest lucru, cine nu primește adevărul că în formula morală eminesciană au fuzionat adânc elementele romanticei germane cu ale înțelepciunii antice, nu poate afla cheia unei înțelegeri adecuate a poetului nostru". (p. 134).

Dacă inutila risipă de imagini a literaturii de după război, evadată din clasicism pentru a ancora mediocru în ludaism, e descurajantă, aceasta se datorește în mare măsură insuficienței culturale a scriitorilor. Părăsirea umanităților, e nu numai un păcat românesc, ci o endemie internațională bântuind dezastruos pretutindeni. Când trecutul devine obiect de muzeu, catalogat în vitrine etichetate la care mai privesc copiii cu grabnică indiferență, rezultatul nu poate fi decât acrată nesănătoasă singularizare în timp pe care o trăim. Acțiunile devin caricaturi, originalitatea colectivității se autoidolatrizează pe scheiăria subredă a unei strălucitoare civilizații de carton. Surogatul revoluționar în locul naturalului tradiționalist.

Latinitatea nu se dovedește cu fraze radiofonice, ci cu întreținerea sacră a unui cult atașat în suflete ca un foc al vieții. Intoarcerea către izvorul vieții noastre de popor neo-latin nestiutor totuș al limbii și gândului strămoșilor, e o necesitate a zbuciumatei clipe de față.

Vintilă Horia

PE URMELE DEMOCRAȚIEI

Decând votul universal a devenit vehiculul care transportă în scaunul puterii pe agitatorii vieții noastre publice, — se știe — țărănimea a devenit idolul partidelor. De unde până la răsboi, aceiași oameni politici, cu acelaș caracter și de aceleași moravuri, ignorau vast, ba și cu dispreț această unică și formidabilă forță națională, astăzi e o întrecere oarbă între toate grupările, o concurență de jurăminte și făgădueli, o nerușinată cascadă de tirade la adresa aceluiaș țăran oropsit și în fond disprețuit ca și mai înainte.

Din nenorocire, după toată frământarea care a urmat răsboiului, după toate sguduirile electorale ce-au însângerat de atâtea ori inima satelor, țărănimea a ieșit cu totul deficitară. E bună la alegeri ca valoare electorală, — din punctul acesta de vedere nu i se poate face nicio concurență, — e bună să poarte steagul și să se înșire pe străzile Capitalei în nesfârșite rânduri pentru satisfacția unui ambițios, e bună să împrumute numele ei istoric asociațiilor de fanfaroni ca să aibe firmă curată și cinstită, e bună să susțină cu devotamentul ei amenințările șefului când puterea întârzie, e bună să ia asupra-și riscurile mortale ale bătăliilor electorale, însfârșit, pentruce nu e bună această massă de manevră, când ai isbutit să ți-o atașezi cu toată naivitatea și credulitatea ei!...

Numai considerațiunile de mai sus și încă multe altele, justifică înfierbântatele mărturisiri ce se fac în numele țărănimii, orgia de vorbe și delirul care cuprinde pe marii noștri demagogi, îndrăgostiți de talpa lată a neamului. Pe urmă, după ce trec zilele de febră, dupăce urnele au împărțit scaunele de mătasă celor ce-au știut să asude în îmbrățișări pătimașe cu democrația, bietul țăran reintră în anonimatul său și peste sate se întinde aceeaș uitare ca și acum o sută de ani și ca oricând. In vremea de armistițiu electoral, nu mai interesează. Boalele pustiitoare sânt lăsate tot în seama babelor, fiindcă stăpânirea nu poate și nu vrea să ducă medicul la țară; leacurile se adună tot din burueni și insecte otrăvitoare, că spițerul e departe și el cere bani mulți; copiii rămân fără căpătâi, fiindcă învățătura se face cu cheltuială mare și oamenii sânt săraci, nu pot să-și cumpere nici pânză de cămăși. Mor cu zilele în spate și se tâmpesc copiii care, cu istețimea lor, ar fi putut urca până sus de tot treptele învățăturii.

Despre felul cum se face munca, aspectele sânt tot atât de înfiorătoare. Vite sleite de puteri și gata să moară în jug, țin tovărășia unor stăpâni galbeni și uscați de mizerie. E muncă silnică de robi, fără unelte și fără ajutoare.

In țara asta, unde democrația și-a urlat atât de asurzitor binefacerile sânt regiuni întregi, în care treeratul se face tot cu cai, ca pe vremea lui Alexandru cel Bun, și sânt locuri la îndemâna oricui, unde condițiile de viață sânt atât de primitive și sălbăticia se menține atât de mult în aspectele ei naturale, încât, amatorilor de pitoresc african, le recomandăm să cerceteze și satele românești.

Scriu aceste rânduri sub penibila impresie a unor lucruri văzute de curând și care odată vor trebui să formeze cumplite acuzări împotriva înșelătorilor, responsabili de atâta mizerie neagră.

Drumurile, nu numai cele dintre sate, dar chiar cele care leagă satele de orașele învecinate, sânt de cele mai multe ori înfricoșate capcane, care pun în primejdie viața omului, a vitelor și tot avutul. Și rușinea e cu atât mai usturătoare, cu cât pe aceste drumuri au trecut în nenumărate rânduri oameni politici din toate taberile, purtând în desagă cele mai amăgitoare făgădueli.

Insfârșit, dupăce țăranul a cules bruma de rod pe care l-au dat ostenelile lui, încă nu are dreptul la o cât de mică ușurare. Acum intervine samsarul — cel mai alintat prieten al democrației, — specialistul în a cumpăra și a vinde, care sub protecția politicianului (cel care primește zeciuiala), golește hambarele Rumânului pe prețuri de batjocoră.

Dacă școlile n'au nici cinci la sută copii veniți dela țară, în schimb, prin aranjamentele democraților au optzeci și nouăzeci la sută, odrasle d'ale jidanilor, fiindcă toți conducătorii sânt de acord că acești copii nu pot fi lipsiți de binefacerile culturii.

Domnii aceștia nu pot fi lăsați să trăiască în lipsuri și mizerie, deaceea cei ce'mpart pâinea și cuțitul, s'au înțeles din capul locului să le ofere tainul cel mai mare și tot așa au făcut, scutindu-i de munca grea, munca productivă și creatoare a bietului țăran.

Ar trebui să punem pe două coloane observațiile noastre folosind documente și poze autentice, ca să arătăm într'o parte ce au făcut bandiții democrației pentru lumea satelor, iar într'alta pentru populația interlopă și parazitară.

Deocamdată amintim un fapt destul de concludent. La prima guvernare a așa zisului partid „național-țărănesc", parlamentul României-Mari a fost populat cu un număr imens de jidani. Erau aleșii, exponenții națiunii române, ai bietei țărănimi și a nefericiților acela de invalizi, orfani și văduve, care se puteau lăuda că au dat ceva pentru țara asta. Printre deputații d-lui Mihalache — știe toată lumea — se găsea și un celebru măscărici cu nume fals, un jidan care-și zicea și-și zice și azi Ionel Țăranu, care era cum vă spun: măscărici și reprezentant în parlament al țărănimii românești. Deputatul acesta al d-lui Mihalache umbla prin orașe de făcea ghimușlicuri, fiindcă nu înțelegea să-și părăsească meseria și desigur, va fi folosit toate drepturile și privelegiile pe care le avea în calitatea lui de parlamentar. Ce legătură putea să fie între nevoile țărănimii și acest individ, ca să-l justifice prezența în fruntea ei? E un secret, pe care desigur, democrația l-ar putea lămuri dacă ar binevoi. La fel ar putea face și cu secretul care a impus concesionarea drumurilor, fiindcă avem într'adevăr drumuri ca cele despre care vorbeam mai sus, și cu toate loviturile care au folosit atât de mult unor partizani și au sărăcit tot mai mult o biată populație naivă.

Oricum, un mic bilanț al acestei politici de fățărnicie și desfrâu e documentul cel mai concludent care ne pune în față adevărul asupra democrației și țărănismului nostru.

Pan. M. Vizirescu

Bietul Sadoveanu

Scriitorul Mihail Sadoveanu s'a consumat total și iremediabil. A mai rămas din el o umbră sinistră și buhavă, care dă neostenit asalt unui prestigiu literar care încă ne mai încălzește. Ne gândim la mâna înfiorată de flacăra albastră a scrisului de odinioară.

Pentrucă astăzi Sadoveanu este orice vreți, afară de scriitor. Este mare mason, mare cârciumar... Apropos de cârciumar! Sub această ultimă ipostază, știți că noi l-am cunoscut pe jupânul la el acasă, la „Hanul Ancuții". Nu știm ce va mai fi pe acolo, că-i cam mult de-atunci. Auzisem că prin unghiuri doinesc acum greerii a pustiu, iar pe sub icoane — masonice, bineînțeles — țes păianjenii giulgiuri și prohodesc carii prin tejghele, în dosul cărora sforăe crâșmarul — nu s'ar mai scula! Bietul Sadoveanu ajunsese rău de tot.

Sfarmă Piatră, această incomodă făptură, l-a surprins într'o poză simpatică. Crâșmarul nostru purta pe-atunci șorț verde, tichie de chimbrică, un echer atârnat de gât — ca un golinac cu jug — mânecile sumese până peste coate, părul căzut peste ochi... și spăla pahare. Pe noi ne durea sângeros această îndeletnicire a povestitorului moldovean și l-am urat din inimă grabnic faliment, ca să-l salvăm. De-aceea ne-am bucura, tot din inimă, dacă am fi siguri că „Hanul Ancuții" și-a tras obloanele peste hrube, în fundul cărora se întâlneau săptămânal câțiva ratați.

Bucuria aceasta ne-ar fi însă inutilă, căci aflăm astăzi că Sadoveanu vrea să sară din lac în puț.

Simțindu-se, de multă vreme, inutil în literatură și fără vocație la tejghea, gospodin Sadoveanu s'a hotărît să fie ziarist, cel puțin așa se vorbește. Dar nu în mod normal, printr'un debut anonim și sfios, ci printr'o intrare cu tobe și surle în hățișul literei cotidiene. Sadoveanu va fi în curând directorul presei sărindărene. Va fi directorul „Adevărului" și „Dimineței". Pe noi nu ne miră întru nimic această logodnă, pe vremuri de răstriște, între jupânul dela Iași și între Sărindar. Lucrurile acestea își au cântecul lor.

In țara noastră niciodată n'a avut căutare scrisul cu caftan din Sărindar. Dar de când ofensiva naționalistă a aprins rugurile revoltei pe culmile țării, sărindarul agonizează.

Arătam altădată că această presă nu poate fi citită pentru că se zbate'n ea duhul unor nebunii anti românești și demența tuturor absurdităților ideologice. Românul e om cu cap limpede și suflet drept. El nu pricepe mare lucru din epilepsia politică și literatura patologică a acestor fițuici. Le trage o înjurătură sănătoasă de tremură stelele pe cer și-și caută de drum.

Această prea plastică și promptă revoltă românească n'a răsunat prea mult pe obrajii antreprenorilor destinelor românești, cât în buzunarele lor. Intr'adevăr, tirajul „Dimineței" e ridicol de redus. Nimeni n'a mai citit și deci nimeni n'o mai cumpără. Treceți într'o zi prin Sărindar și observați câtă panică vâjâie prin imensitatea acelor sl'ozuri, în locul cărora vom reciădi mâine, cu toate icoanele și sfinții ei, biserica de odinioară.

La porțile acelea care cad grele peste un iad vânăt și masiv de crimă și perfidie

nu mai păzesc eventualele atacuri studențești, ci-i păzesc pe faliți să nu se sinucidă și umblă toată ziua cu telefonul după medici, căci apoplexia a ajuns aici mai frecventă decât declarațiile de dragoste dintre dnii Dinu Brătianu și Guță Tătărăscu.

In acest greu impas, faliții aceștia au cerut concursul tuturor forțelor oculte. Astfel lojile masonice au ținut ședințe speciale care-au discutat la ordinea de zi, adică de noapte, posibilitatea unei soluții oarecare. Și iată, circulă tot mai insistent zvonul că Mihail Sadoveanu va lua direcția „Adevărului" și a „Dimineții".

Alegerea pare ingenioasă. In realitate însă, nimic mai absurd.

Ce și-au zis dânșii? Dacă-l punem pe Sadoveanu director, smulgem încrederea naivilor și ne mai refacem. Numai că acești naivi sunt foarte puțini și Sadoveanu nici de firmă nu mai e bun. Mihail Sadoveanu e astăzi un om ratat. Noi îl cunoaștem foarte bine și de aceea nu l-am iertat niciodată — l'o ierta poate Dumnezeu mai curând! E un temperament jugănit și buhav ca un dovleac degerat. Cât privește prestigiul cultural pe care-l implică situația de director al unui ziar, mai bine să nu mai vorbim, căci Sadoveanu este astăzi sub nivelul celor câteva clase de gimnaziu pe care le-a putut răzbi capul lui. Ignorant până la prostie, capul acesta se va poticni în cea mai elementară problemă politică sau culturală. Vă amintiți, de pildă, cu câtă candidă opacitate a despicat el — nu demult — conflictul italo-abisinian!

Mihail Sadoveanu a fost, de bine de rău, milostivit cu demarcabil talent literar. Prin majoritatea scrierilor lui, până la apariția acelui „Venea o moară pe Siret" îi crescuse pe fruntea de zimbru obosit un nimb de faimă literară. Rătăcit însă prin burlesc și schimonosit de rituri cabalistice, s'a lăsat pe mintea lui limpede o ceață groasă, care i-a paralizat iremediabil condeiul. Și iată faima literară a lui Sadoveanu ciobită fără leac.

Așadar, ce caută un om fără temperament, fără pasiune în acțiune și fără, cel puțin, prestigiul personalității lui, în fruntea unui ziar, care cere luptă crâncenă, nervi combativi neînfrânți?

Și știam pe evrei mai inteligenți în negustorie. De data aceasta însă au lovit-o prost de tot.

Sadoveanu „director" de gazete în Sărindar? Am vrea s'o vedem și pe asta.

Noi știm bine că subt fruntea noului director, vor cugeta, cum numai ei știu să cugete, tot vechii locatari, veteranii tuturor tranzacțiilor. Decât că va fi un capitol bugetar în plus. Directorul va sta toată ziua cu condeiul în mână și va iscăli.

Ei, dar ce te faci cu țara! Cu țara aceasta răsculată de vânturi răcnitoare, care bat furios pe crestele Sărindarului! Va avea Sadoveanul nostru, n'am mai avea parte de el, curajul să le înfrunte?

Dece nu preferi, gospodare Sadovene, să cazi pe redute onorabile? Căci pe drumul d-tale nu poți da ochi peste cap de moarte bună. Și atunci, dece să mori răstignit pe firma iadului din Sărindar!

Niță Mihai

ŢARA CU SUFLETUL PIERDUT

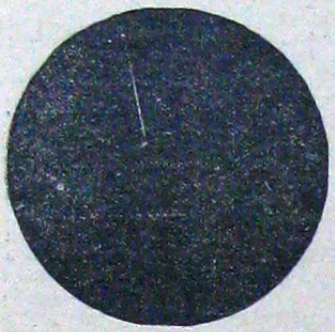

La marginile Apusului, la capătul lui cel mai bătut de furtunile istoriei, o ţară ce a avut odată şi o soartă de aur, fumegă acum în ruinele unui cataclism de o tragică măreţie.

In svârcoliri înfiorătoare de ură, nenorocita Spanie modernă moare.

Va putea Spania cea nouă să găsească şi să înnoade firul uriaş al trecutului de departe — fără greşelile lui grozave — cu soarta lumii celei noui, care crede întâi şi 'ntâi în puterile adâncite în brazdă şi înflorite înalt în spiritualitate, ale naţiunii?

Va isbuti oare Spania cea nouă, Spania naţionalistă, să regăsească şi să reaprindă marele suflet medieval al impărăţiei lui Carol Cvintul, fără păcatele cari l-au sfărâmat?

Iată întrebări la cari cu destinul însângerat al Spaniei de astăzi cu greu am putea ceti răspunsul.

Totuşi liniile lui ascunse în fum şi răni într'acolo se pare că merg.

Spania de mult altădată, pare că reînvie.

Sub ce chip, rămâne să se vadă deplin mai târziu...

Ciudată şi pilduitoare soartă a avut şi poporul acesta. Şi ciudat se aseamănă şi se deosebeşte de a noastră...

Un neam creştin a avut de luptat o întreagă istorie, la cealaltă margine a lumii, cu aceiaşi putere oarbă care ne frângea şi pe noi. Islamismul a încercat să strângă Europa într'un cleşte, dela apus şi dela răsărit.

Pe aici ne-am nevoit noi, cu credinţa noastră, cu sărăcia noastră, cu sărăcia celor vecini nouă, şi ne-am ţinut cum am putut.

Acolo, cu toate puterile şi bogăţiile Apusului în spate, Spania catolică şi necruţătoare a alungat până la urmă păgânii Mauri cari puseseră, prin ea, piciorul în Europa.

Epopeea Spaniei creştine se sfârşeşte cu izgonirea în Africa a arabilor necredincioşi.

In bătaia aceea eroică, sufletul Spaniei şi-a împins şi graniţele departe. Cristofor Columb, halucinat executor al viziunii sale mistice, descoperea lumea nouă: „nu m'a ajutat nici raţiunea, nici matematica, nici hărţile Universului. S'a împlinit pur şi simplu ceea ce proorocea Profetul Isaia. Inainte de sfârşitul lumii, toate proorocirile trebue să se împlinească. Evanghelia trebue să fie predicată pe întreg pământul"...

Astfel vorbea Columb şi prin el vorbea întreg catolicismul ardent şi intolerant al Spaniei.

O jumătate de veac după moartea lui, — bătălia dela Lepanto — Spania sdrobeşte pentru totdeauna gândurile de supremaţie a Mahomedanilor în Europa mediteraneană.

Spania eroică, Spania creştină, era în culmea gloriei. In hotărele ei uriaşe, soarele nu adormea niciodată.

Noi rămânem mai departe, apărându-ne ortodoxia noastră liniştită şi cu ea neamul şi nevoile.

Spania catolică, Spania izbucnirilor în utopie, — nu putea însă avea linişte.

Setea de putere lumească a catolicismului, a împins-o pe căi care nu i se cuveneau. Adepţii noi ai Reformei, pentru ea erau tot atât de păgâni aproape ca şi mauri.

A vrut să apere şi să impună catolicismul prin sabie. Dar credinţa nu creşte din tăius de pedeapsă lumească. Greşala Islamului fanatic, — duşmanul lor de veacuri din voinţa nebună de a răspândi Coranul prin groaza măcelului — a fost repetată aidoma de ei, creştinii.

Sângele arzător al Spaniei catolice s'a vărsat zadarnic departe, în Flandra, în Ţările de Jos, în Italia...

Inchiziţia strânge însăşi ţara ca în cleşte...

Şi sfârşitul cruntei voinţe vine curând, ca un blestem de sus. Invincibila Armadă, cetăţile de fier ale Spaniei pe ape, măndria şi puterea ei — pier bătute doar de furtunile mării.

Visul uriaş şi rătăcit al unui imperiu universal catolic făurit prin sabie — a secătuit Spania în irosire zadarnică. Greşala a fost plătită grozav.

Sufletul Spaniei moare — împrăştiat inutil.

Tinereţea ei de epopee — şi-o îngroapă în tristeţea de bătrân înfrânt a lui Don Quijotte.

In Cavalerul Tristei Figuri mai pâlpâie pentru cea din urmă dată duhul eroic şi nebunesc al Spaniei.

Speriată de mărimea visurilor sale moarte — n'a mai cutezat să hrănească altele.

Apoi, amorţirea. Ca un arc întins prea mult. Plesnit.

Cu visul lui de măriri pământeşti, înfrânt cumplit de soartă, spiritul creştin al ţării lui Cervantes intră în lentă şi lungă agonie, ca într'o împietrire fără de leac.

S'au ridicat imperii peste toate părţile lumii. Spania le-a cedat cu nepăsare aproape, bucăţi din trupul său fără suflet.

S'au ridicat popoare noi, câştigându-şi neatârnarea sau bunăstarea, prin jertfe şi sânge. Spania a privit cu ochiu nepăsător şi mort toată această epopee modernă.

S'au ridicat puteri grozave de întuneric peste mintea omenească. Oameni mari, oameni mici, s'au grămădit cu argumente şi tonuri grele, să înăbuşe lumina credinţei în sufletul omenirii. Maşina şi legea mecanică erau îndumnezeite în locul lui Iisus. Spania pioasă, Spania catolică, nu şi-a adus aminte decât vag de trecutul ei de glorie creştină!

A văzut războiul uriaş al forţei brute, pornit de Germania, ţara care credea mai mult ca oricare în puterile oarbe ale lutului şi fierului. Spania spiritualistă de odinioară a rămas liniştită şi inertă...

Din trupul chinuit al ţării, sufletul fărâmat, lipsea.

Ceeace a mai rămas — pământul— cerea linişte şi pace. Cu orice preţ...

Dar vai de naţiile cari se resemnează să se apere numai.

Vai de neamurile cari milogesc dela alţii cruţarea.

Cari se apără numai prin tratate.

O naţie e întâi de toate suflet — nu pământ. Şi sufletul înseamnă vis. Şi visul, chiar dacă e nebunie — înseamnă respiraţie eroică, înseamnă conştiinţă de sine, înseamnă viaţă...

In istorie nu trăesc decât neamurile cari visează necontenit să se depăşească. Cele cari nu renunţă niciodată pentru totdeauna la acest vis.

Chiar dacă le îngroapă vremea — reînvie.

Neamurile cari şi-au pierdut sufletul — sânt inerte chiar dacă nu le crede nimeni moartea.

Spania modernă, glorioasa Spanie de altădată, s'a sfărâmat lent în această amorţire primejdioasă.

In ungherele ei părăsite, păianjenii veninoşi au început să ţesă pânză. Articulaţii vechi şi trainice se deslipeau ca printr'un blestem.

Instituţiile de temelie ale statului se dislocau:

Biserica prin prigoane, armata prin pronunciamente, şcoala prin libera şi anarhică cugetare.

In pustiul devastat al sufletului spaniol — a găsit loc bun orice sămânţă rea.

Şi când însuşi principiul de unitate al neamului — care e monarhia — a fost frânt, când regele ţării a trebuit să pornească, simplu străin, pe alte meleaguri, zăgazul apelor morţii a fost rupt şi ele au început să curgă tulburi.

Până la guvernul frontului popular, până la bestiala anarhie comunistă, n'a mai fost mult.

Minată în toate resorturile sale adânci, Spania a intrat în convulsii de moarte.

Asistam toţi la acest sfârşit, ca la un moment inevitabil al soartei de trei veacuri a Spaniei moderne. Cu acel sentiment sfâşietor care însoţeşte conştiinţa că niciun leac din afară nu mai e de folos. Ci numai ascunsele puteri interioare mai pot să-şi spună sau nu, cuvântul.

Şi miracolul a venit.

S'au mai găsit oameni în această ţară cari să-şi dea seama că se mai poate salva ceva. Şi că din aceasta se mai poate porni o nouă istorie.

Spania catolică reînvie în ce are ea mai bun, din praful anarhiei veacurilor moderne.

De aceea — nu e deloc de mirare faptul că cele mai crude batjocuri şi crime ale bestiilor roşii sânt acolo îndreptate împotriva bisericii. Ii poartă nădejdea nebună de a stinge ultimul jăratec ce a mai rămas sub cenuşă.

După cum iarăşi de mirare nu este că mişcarea de resurecţie a Spaniei a pornit de dincolo de graniţele ei dintâi, din ţinuturile cucerite odinioară.

Ultimele fărâme din sufletul eroic al Spaniei celei vechi acolo erau. Pământul şi oamenii mai păstrau încă în sânge pecetea faptei temerare care i-a făcut odată ai Spaniei.

Acolo, sub soarele torid al Africei, sub ameninţarea permanentă a înăbuşitei uri islamice, între puterile vrăjmaşe ale firii şi ale oamenilor — s'a mai putut păstra un sâmbur de viaţă eroică.

Resuscitorii Spaniei de astăzi numai de acolo puteau veni.

Incercarea e grea, fiindcă trebuesc răsturnate aproape trei veacuri de greşală.

Incleştarea e înfiorătoare fiindcă mai arde iarăşi vechea exaltare spaniolă. Şi fiindcă toate puterile demonice ale răului s'au îngrămădit, desperate, acolo. Şi poate fiindcă numai cu preţul atâtor jertfe ţara aceasta mai poate renaşte — cu sufletul ei de odinioară, lămurit şi pur acuma.

Incă odată: neamurile nu se creează, nici nu se lămuresc prin pacte — ci prin jertfă şi credinţă.

Puterea sângelui eroic ce îngraşe pământul, nu e un mit, e o realitate. Neamul care se teme de asemenea jertfe, nu trăieşte.

Să luăm aminte.

Sânt şi la noi mulţi, cari vor să ne fărâme sufletul.

Şi au izbutit în parte.

Intrăm de două decenii într'o primejdioasă epocă de amorţire a conştiinţei noastre ca neam. Păianjeni perfizi ţes şi la noi pânză de întuneric prin unghere.

Splendida noastră încordare eroică de până la 1918 e azi aproape numai material pentru discursuri.

Străinii ne anesteziază încet, încet, centrele vitale ale ţării şi conştiinţei noastre.

Cu o dreptate fără nume şi fără ţară — pe care sinistrul paradis roşu al Spaniei o dovedeşte până la urmă ce este în realitate — vor să ne amăgească.

Şi până la izbânda acestui anestezic, ni se macină nesimţit încrederea în simplele, dar sănătoasele noastre puteri etnice.

Increderea în sufletul nostru românesc.

Să luăm aminte.

Ţările fără suflet, pier.

Ovidiu Papadima

COLŢURI DE CREMENE

Stihurile lui Niculae Ancuţa Rădoi către vărul Ion

XXX

BELŞUG

Te-ai uscat de foame ca surceaua,
Tu nu ştii ce-i jimbla şi zaharul;
Nici când mori n'ai parte de-o fărâmă
Să 'ndulceşti în gura ta amarul.

Şi nu vii pe-aici să vezi, măi vere,
Cum străinu 'n casa lui bogată,
Strânge bunătăţile din ţară
Şi le toarnă 'n burta lui spurcată.

XXXI

STAN AL LUI NEA TUDOR

Ştii pe bietul Stan al lui nea Tudor...
A plecat în lume pentru pâine;
N'avea 'n sat flăcăul nicio brazdă
Şi murea de foame ca un câine.

L-am văzut aici la nişte jidovi,
Intr'o curte înnecată 'n ploaie;
Pe când domnii lui ciocneau pahare,
El lucra la lada cu gunoaie.

XXXII

IOANA

Iţi scriu, vere, să afle şi ai noştri
Ce s'a ales de frumoasa Ioană,
De fata aceea ca roua
Curată şi mândră s'o pui la icoană.

S'a băgat slugă la jidovi, şi câinii
I-au pângărit trupul ei de cristal,
De-a ajuns cu burta la gură
Şi plină de boale să moară 'n spital.

Nicolae Ancuţa Rădoi

ALFONSO XIII

Ne revoltăm adeseori contra brauerilor cari, chiriţi în văgăunile lor din „Adevărul" şi „Dimineaţa", deretecă prin întreaga Europă şi, cu spiritul încărcat de „Protocoalele Înţelepţilor din Sion", tălmăcesc şi răstălmăcesc faptele, deformând totul, aşa cum cer interesele lor, ce nici odată nu converg cu interesele noastre.

Şi cu noi, mai toată presa naţionalistă îşi descarcă furiile împotriva acestor bandiţi aciuaţi să facă prostituţie dintr'o meserie unde, dacă nu le putem cere talent, le putem pretinde însă bună credinţă şi o fărâmă de ideal.

Pentru acest motiv, când, uneori, întâlnim la cei ce militează în aceleaş tranşee a naţionalismului lipsuri — o bună credinţă înşelată sau o informaţie greşită — aducând după sine o demonetizare a idelor pentru cari se străduesc ca şi noi, lipsurile acestea ne întristează şi ne prilejuesc clipe de grea amărăciune.

Iată sunt nevoit acum să mă cert prieteneşte cu un domn dela o gazetă naţionalistă.

Ca pe mulţi alţii, pe gazetarul în chestiune l-a tentat o raită cu peniţa prin Spania şi, după cum singur spune, urmăreşte „de o lună de zile cu febrilitate", atât presa românească cât şi cea străină, ba chiar stă ore întregi cu timpanele în bătaia undelor herziene, doar-doar va desprinde, din toate acestea, „certitudinea".

E de admirat râvna pe care o pune să se informeze, să descifreze, din nolanul de ştiri contradictorii, adevărul şi să-şi poată spune astfel gândul cinstit asupra unor evenimente, cari trebue să ne ţie cât mai încordaţi. Chinul acesta după dreapta informaţie face cinste oricărui gazetar.

Dar, dacă după atât sbucium a isbutit să-şi formeze o dreaptă imagine a stărilor de lucruri din Spania, nu ştiu ce izvoare a epuizat să-şi scoată amănunte asupra Regelui Alfonso XIII, — eu continui să-l numesc Rege, pentrucă monarhul acesta, părăsind Spania, n'a abdicat şi în curând va fi, cu toată autoritatea, la locul pe care-l merită pe deplin — informaţii de un monstruos neadevăr.

Să trecem la câteva precizări ale prietenului nostru. Iată, spre exemplu, ce poate potrivi peniţa când nu prea eşti informat :

„Alfons al XIII era prototipul întocmai a ceeace nu trebuie să fie un Monarh, autocrat, interesat până la rapacitate, insensibil la starea socială şi adevăratele nevoi ale poporului, vicios şi fără o viaţă curată familiară — fostul despot — a tras consecinţele istorice pe care nu ştiuse să le înveţe din cartea mare a regalităţii. Despărţit de soţie şi familie, el taie astăzi câinilor frunze prin staţiunile de vară şi petreceri, europene".

Trecând peste graţiozităţile gratuite, până acum, în toată presa sărindărească, nu m'am lovit de afirmaţii atât de deplasate.

Am recitit, nu de mult, o carte a lui Cavanillas — „La caida de Alfonso XIII" — —şi am în minte cumpătenia şi echilibrul acestui nobil Rege.

„Autocrat?" Regele Alfonso XIII n'a fost mai autocrat ca oricare alt monarh. Dacă am cunoaşte greaua sarcină care, încă dela vârsta de 17 ani, s'a lăsat apăsătoare pe umerii acestui Monarh, greaua moştenire rămasă după prăbuşirea colonială a Spaniei şi eforturile de fiecare clipă ale nedreptăţitului de astăzi să redreseze starea socială şi politică a ţării sale, ne-am putea da socoteală că un alt rege n'ar fi ajuns să domnească 30 de ani, cât a domnit „autocratul" acesta.

„Între poporul poporul spaniol şi regele său nu există chestiune socială. Procesul pendinte este numai istoric. Şi, în forma sa actuală care

Spania pe eşafod

(Gringoire)

trebue să ducă la o revoluţie, s'a deschis începând cu dezastrul nostru colonial dela 1898", spunea Miguel de Unamuno.

Trebuie să se ştie că Regele Alfons XIII, până la dictatura lui Primo de Rivera, încercase toate soluţiile tipicului democratic. Însă, nebunia partidelor politice luase forme îngrijorătoare în ultimul timp. În cei 30 ani de domnie a fost nevoit să prezideze formarea a vreo 45 de ministere şi a tot atâtea alegeri parlamentare pentrucă aşa cerea isteria politicianilor demagogi.

Spania, deşi avea o frumoasă stare economică şi financiară — făcea parte dintre statele cari ocolise marea încăerare — totuş începuse să scârţâie dela încheeturi, datorită mărunţilor politicaştri, Alfonso XIII a fost forţat să accepte dictatura lui Primo de Rivera pentrucă altfel, Spania, încă din 1923, ar fi căzut în chaos. Iar cât priveşte liniştea şi starea de înflorire a perioadei dictatoriale nu mai insistăm. Nu o contestă nimeni. Am avut ocazia să aud laude chiar din gura unui catalan.

Dar demagogii răspântiilor politice, un Zamora, un Lerroux, un Barrio sau Ayana, toată această pletoră de politicieni cari nu mai puteau exercita rentabila profesiune de agitatori ai masselor, şi-a întins mâna şi, în catranul lojilor masonice, au hotărît detronarea lui Alfonso. Iar greşala Regelui să înlăture dictatura şi pe Primo de Rivera — aceasta e singura şi marea greşală a lui Alfonso — a dat prilej conspiratorilor să-şi cioccască răzbunarea.

Alfonso XIII n'a fost înlăturat de popor ; cele câteva sute de mii de lucrători şi ţărani nu reprezintă o ţară de 20.000.000 locuitori. Poporul l-a iubit şi stimat. Preţuirea aceasta mergea până departe, în republicele latine ale Americei de Sud, unde i se spunea cardinalului Benlloch din Burgos : „Aqui, todos somos republicanos, pero tenemos un Rey quien se llama Alfonso XIII" (aici toţi suntem republicani, însă avem un rege care se chiamă Alfonso XIII). Nici un rege castilian nu se bucurase de popularitatea lui. Dar Miguel de Unamuno, căruia nu-i plac temenelele, exclama numai la o zi după plecarea Regelui : „Regele pleacă pentru America spaniolă. El va fi primit ca un triumfător şi nu va fi la jumătatea drumului său când îl vom implora să revie. El se va reîntoarce în Palatul său mai puternic decât oricând".

Interesat până la rapacitate?" Altă gratuitate.

Isbucnise măcelul din 1914. Francezii se bucurau de slabe simpatii atât în massa poporului spaniol cât şi în clasele conducătoare. Toate privirile erau aţintite către Berlin. Kaiserul oferea lui Alfonso Portugalia cu toate coloniile ei, Gibraltarul, Marocul şi chiar Oranul, numai să-i fie permis să-şi treacă trupele peste Pirinei, în Franţa. Suveranul a refuzat, deşi această împărătească ofertă ar fi putut deschide porţile urmaşului regilor pe ale căror întinse domenii soarele nu opunea nici odată. Ne putem întreba, desigur, dacă, cedând, Franţa ar mai fi existat astăzi?

Amintesc lucrurile acestea ca să trec la o evidentă rapacitate.

Dela începutul ostilităţilor, Alfonso XIII instalează în palatul Său aşa numitul „Serviciu al răniţilor şi prizonierilor de război". Tot timpul măcelului, o zi n'a trecut fără ca Regele să nu se intereseze de acest serviciu. A intervenit cu tot sufletul, mergând până la mesagii personale adresate Kaiserului, pentru zeci şi sute de mii de prizonieri şi condamnaţi la moarte, din teritoriile belgiene şi franceze ocupate de trupele germane. Alfonso XIII s'a ostenit în favoarea a 63.400 internaţi şi deportaţi civili ; pentru 111.200 prizonieri militari ; pentru 16.555 prizonieri militari francezi a obţinut repatrierea. Delegaţii săi au făcut 2634 vizite în lagărele de prizonieri, obţinând anchete şi sancţiuni. Peste cinci milioane franci aur a cheltuit din caseta personală să mângâie zilele atâtor nenorociţi.

Dacă faţă de străini „rapacitatea Monarchului s'a manifestat în acest chip, vă închipuiţi cât de rapace trebue să fi fost cu spaniolii...

Un alt mic amănunt. Când Alfons XIII, luând calea exilului, a descins în Paris, zeci de mii de parisieni l-au făcut o primire de un delirant entuziasm. Pe figura nedreptăţitului Rege s'a schiţat, în acele clipe de emoţie, primul zâmbet de mulţumire după îndelungată vreme de chinuri sufleteşti.

„Insensibil la starea socială?" Dar, dela începutul domniei sale, în 1901, Alfonso XIII a creiat la Madrid „Institutul de reforme sociale". În acest institut, sub autoritatea şi îndemnul său, a ieşit la iveală un ansamblu de texte cari dădeau Spaniei o legislaţie socială din cele mai complete. Este adevărat că saltimbacii parlamentari au făcut tot ce le-a stat în putinţă să întârzie reformele, însă poporul, ţărani şi lucrători, observase unde se găsia protectorul său. Pentru aceasta ei n'a mişcat când haitele parlamentare au fost desfiinţate de Primo de Rivera.

„Vicios şi fără o viaţă curată familiară?". „Viciosul" acesta era un ascet şi de 2-3 ori pe săptămână se ducea la San Lorenzo del Escorial, unde rămânea, adâncit în rugăciune, ore întregi.

Mai spre coada articolului cu pricina citim :

„Închipuiţi-vă cât de odios s'a făcut acest sinistru Alfonso în ţara lui, încât generalul Franco — simpatia noastră — şi pe care-l credem sincer când declară că nu vrea să desrobească Spania de comunism în folosul său personal — generalul Franco, zic, nu îndrăzneşte să se declare monarhist!"

Şi aici afirmaţia e complet greşită. Primo : Nu putem pune prea mare preţ pe orice svon răspândit de agenţiile dubioase cari denaturează în fond şpusele şefilor rebeli. Secundo: Generalul Franco nu putea porni dintr'un început cu formula regalităţii. Trebuiau menajate oarecari susceptibilităţi, cu atât mai mult cu cât anumite provincii nu aderau la mişcarea lui Franco decât cu promisiuni de respectarea unei depline autonomii, care nu putea fi imaginată sub sceptrul monarhiei.

Apoi, între Calvo Sotelo, şeful monarhiştilor spanioli, acest eminent jurist şi orator, om de un formidabil talent, şi generalul Franco existau legături de prietenie. Franco iubea şi-şi admira prietenul. Totuşi când, după ce acesta cutreerase Spania s'o redeştepte mişcării naţionaliste, l-a cerut ajutorul. Franco a avut o clipă de ezitare care l-a mâniat într'atât pe Sotelo încât l-a asvârlit cuvinte grele.

Însă, ziua în care Calvo Sotelo cădea răpus, Franco ieşea din inerţie.

Dar Sotelo era un convins monarhist şi un devotat al lui Alfonso. Mă întreb atunci, cum s'ar putea ca generalul Franco să pornească acţiunea pe care cu puţină vreme înainte l-o pretindea prietenul său, fără ca în ultima etapă să nu instaureze monarhia, punct principal din programul lui Sotelo? După cum martiraj şefului monarhiştilor spanioli l-a hotărît la luptă tot aşa credem că îl va dicta să ducă la bun sfârşit opera pentru care acesta se sacrificase.

Şi atunci, aşa stând lucrurile, pentruce această îndârjire să svârlim o piatră acolo unde poate ar trebui să aruncăm o floare? Pentru ce să dăm prilej tâlharilor din Sărindar — căci, mai afirm odată, că n'au îndrăznit până astăzi să scrie ce s'a scris într'o gazetă naţionalistă — pentru ce să le dăm prilej să-şi râdă în mâini de bucurie, citindu-ne?

Nu ştiu cine l-a înşelat prietenului nostru buna credinţă. Mă întreb dacă nu cumva unul din mărunţii diplomaţi, cari până mai ieri făcea comerţ cu aducerea în ţară a lui Corpus Braga şi acum, de ultimă oră, simţind schimbarea la faţă a Spaniei, cutreeră redacţiile ziarelor naţionaliste şi taberele de muncă ale partidelor de extrema dreaptă să-şi manifeste o totală admiraţie pentru mişcări pe cari le-a detestat şi cred că le detestă încă.

Să fie „ăsta"?

E. D. Borolanu

IZBUCNEŞTE REVOLUŢIA

„Tra-ta-ta! Bum-bum! Tra-tata! Bum-bum, bum-bum!

Mi se pare că aud sunetele acestea și sgomotul surd și în vis. Deschisesem ochii. Dimineața privea cu ochi blânzi în odaie, și din afară, nu departe, ca grindina pe acoperișul de fier, bătea mereu: tra-ta-ta bum-bum!

M'am îmbrăcat degrabă și am alergat la fereastră. Văd oameni fugind pe străzi, speriați, agitați, vorbind unul cu altul și întorcându-și capul înapoi. Iată fuge un ofițer bătrân fără șapcă, fără epoleți, fără sabie. Buzele lui sunt albe și tremură.

Prietenul meu se sculase și mă chema. Am sunat portarul care ne-a povestit că dela 7 dimineața începuse în vecinătate lupta între soldații regimentelor Preobrajenschi, Valânschi și Zitcvschi, că opreau ofițerii pe străzi și îi arestau. Oricărui ofițer care nu preda de bunăvoie armele, i se rupeau epoleții. Portarul vorbea tremurând.

— Cum se poate, domnule? zicea colonelul. Și eu sunt soldat, dar așa nebunie nu înțeleg.

Sună telefonul. Vorbește un camarad al meu, un ziarist cunoscut.

— Vis-a-vis de locuința mea soldații atacă circumscripția de poliție. Polițiști trag focuri de mitraliere.

Sunt răniți și uciși. Ce se petrece la voi?

M'am îmbrăcat și am eșit pe stradă. Impușcăturile se aud mai multe și din toate părțile. Pe la porți și pe trotuare se grămădesc oameni speriați. Unii își fac cruce. Ajungând în colțul străzii Chirociania mi se desvălue un tablou nevăzut. Toată strada era înecată în razele aurii ale soarelui de iarnă, clipea zăpada cu milioane de diamante. In dreapta unde se înălța cazarma roșie a regimentului de gardă Preobrajenschi, se mișca furnicarul de soldați cenușii. Toți strigau în gura mare. In mijlocul străzii pe zăpada scânteietoare, stau culcați doi soldați și un ofițer cu mâinile întinse. De jur împrejur, zăpada roșie.

Sânge. De cazarmă se apropie un automobil vânăt și mare. Câțiva soldați aleargă să-l întâmpine ridicând armele.

— Stai! Stai!

Automobilul se oprește, se deschide ușa și se arată fața bătrână și umerii largi împodobiți cu epoleți de aur cu vulturi negri, ai unui amiral.

Un soldat ordonă:

— Coboară-te!

— De ce? întrebă amiralul încet.

— Ne trebuie automobilul. Ne trebuie pentru răniți! Hai degrabă!

Amiralul se coboară oftând.

— Dă-ne armele și du-te.

Amiralul scoase săbioara mică de marinar și o întinse soldatului.

In inima mea se luptă două sentimente: frica și curiozitatea. Frica îmi dicta să mă duc acasă și să stau acolo, dar curiozitatea îmi spunea: cum? nu vrei să vezi evenimentele așa de semnificative și mari? După o scurtă luptă, frica fu înfrântă.

Cum mi-o fi soarta.

M'am apropiat de soldați. Amiralul îi întreba ceva cu vocea înceată și tremurătoare. Ochii lui îmi aminteau ochii albaștri ai păpușilor. Falca de jos cu barba albă îi tremurau.

Emoționat și blând, dânsul îi ruga să se gândească ce fac: dușmanul se apropie și frații cari stau la frontieră speră că aici, în dosul armatei..

— Destul! — întrerupse un gardian înalt. — Taci! Știm noi! Pleacă bătrânule!

Amiralul dădu din umeri și plecă pe stradă, întorcându-se din când în când și aruncând înapoi priviri scurte.

Soldații înconjoară pe cei cari stau culcați pe zăpadă. Ofițerul tânăr, copil aproape, stă pe spate cu gura deschisă. Ochii lui sticloși privesc cerul albastru. Pe pieptul lui o pată largă, neagră, sângeroasă. Alăturea de dânsul, revolverul. — Sărmanul! — Suspină cineva înapoi.

— Sărmanul! îi răspunse altul — Sărmanul? Așa îi trebuie! s'a ridicat contra poporului... Luați-l în automobil.. La spital! Câțva soldați îl apucă de mâini și de picioare și îl târăsc în automobilul mare și larg al amiralului. Il târăsc fără băgare de seamă, și capul frumos al ofițerului se lovește de scara automobilului cu un sunet surd.

Intrebând, un soldat îmi povestește:

— Dintâiu s'a început la noi, în regimentul 8 Litovschi. Astăzi desdedimineață am făcut front în curtea cazărmii. A ieșit comandantul regimentului și ofițerii. Comandantul ne-a spus: astăzi trebuie să vă împliniți datoria către împărat și patrie. Criminalii s'au ridicat contra guvernului. Moarte lor. Moarte dușmanului poporului! Atunci soldatul Chirpicinicov i-a răspuns: tu ești dușmanul poporului. Să știi că noi toți am hotărât să nu luptăm cu poporul. Comandantul și ofițerii tremurau. A dat ordin să aducă portretul împăratului, și când l-au adus, el a început să spună: Iată împăratul vostru căruia i-ați depus jurământ. Chirpicinicov a strigat: „la dracu cu împăratul și cu nemțoaica lui!" Comandantul a scos repede revolverul, dar cineva a tras un foc de carabină și l-a omorât pe loc. Ofițerii au început să fugă. Noi după dânșii. I-am prins pe toți și i-am arestat. După aceea ne-am dus la regimentul vecin, Volanschi. Acolo, o parte din regiment s'a uitat la noi, alta a început să tragă. Luptă în toată regula. Peste o jumătate de oră s'au unit și ei cu noi, și împreună, am venit la regimentul Preobrajenschi, unde eram așteptați. Numai că iacă un ofițer și doi soldați pe care... i-ai văzut. De iaci majoritatea s'a dus la regimentele de cavalerie, la cel de gardă, la chiurasieri și dragoni. Ii auzi? Se întorc.

Din depărtare se auzea Marsilieza cântând cu fanfara militară. Sunetele muzicei, imnul revoluției, soarele aurit, zăpada presărată cu milioane de scântei, petele sângerate — toate se îmbinau într'o simfonie mișcătoare și stranie. De după colțul străzii s'au arătat atunci șiruri cenușii de soldați, care mergeau în pas militar. Inainte sclipea arama trompetelor, și mi se părea că și sunetele triumfale ale marsiliezei sclipeau ca arama aceasta înflăcărată de razele soarelui. Inaintea detașamentului mergea noul comandant soldatul Chirpicinicov, cu mustățile roșcate, cu sprincenile încruntate, cu sabia în mână. Inapoia detașamentului se înălța cavaleria.

— La brigada jandarmilor! — strigă Chirpicinicov.

Brigada jandarmilor se afla după câteva case. Poarta era închisă. La ferestre nu se vedea nimeni.

M'am dus pe un trotuar mai înalt și am scos din buzunar binoclul, pe care-l purtam întotdeauna.

Cineva strigă cu voce puternică. O minută-două de tăcere deplină, încă un strigăt scurt și aerul se sgudui de-o descărcătură grozavă. Simțiam că inima mi se făcea grea și avea să cadă jos. Oamenii cari priveau deoparte, s'au împrăștiat prin curțile vecine de frică.

Incă o lovitură. Din brigadă niciun răspuns. Peste o clipă s'a deschis fereastra și a apărut o batistă albă.

— Ura! Una! Ur-ra-a!

Fanfara începu să execute marsilieza. Poarta brigăzii se deschise și o parte din soldați alergară înăuntru. Din depărtare se auzeau neîtrerupte împușcături de tunuri, de carabine, de mitraliere: tra-ta-ta-ta-ta-bum-bumm! Bumm! Brigada jandarmilor fusese toată dezarmată și arestată, iar detașamentul lui Chirpicinicov pleca înainte, pe perspectiva Liteinâi, unde, lângă podul de pe Neva, fierbea o luptă sângeroasă între regimentele credincioase guvernului și împăratului și între regimentele răsculate.

Lupta creștea mereu. Pe la amiază s'a răsculat regimentul de gardă, Pavlavschi, care a bombardat și atacat circumscriția întâia a ocolului Liteinâi intrând în legătură cu regimentele Preobrajenschi, Litovschi și Volânschi, care se luptau cu regimentele Checsholmschi, Grenadierilor și Novocercaschi, la podul Liteinâi. Artileria rămasă încă neutrală. In zadar generalul Habalov telefonase șefului de artilerie să pornească tunurile contra trupelor revoluționare: nici un artilerist nu vroia să părăsească cazarma.

Din când în când, pe străzi treceau în goană automobile cenușii de crucea roșie, încărcate cu surori de caritate.

Cea mai sângeroasă luptă se dădea lângă fortăreața Sf. Petru și Pavel, în insula Vasilievschi, cu un regiment finlandez care făcuse tranșee și se lupta cu regimentele revoluționare, de o zi întreagă. La ora patru după amiază erau ocupate palatele de Iarnă și Anicicovschi, telegraful, telefonul, toate gările, banca de Stat, ministerele, Sinodul, Senatul, consiliul de Stat. La ora cinci a apărut artileria pe străzi. S'au așezat la răspântii tunuri și soldați. Publicul numeros înconjurau tunurile și glumeau cu soldații.

Ici și colo începeau incendiile. Ardea clădirea grandioasă a tribunalului, ale cărui fațade dedeau în patru străzi. Ardea „Siguranța".

Cu mare greutate, prin străzi de ocol, am ajuns la Dumă.

In vestibul erau patrule de gardieni. Intâiul om pe care l-am întâlnit, intrând în sala lungă, cu două șiruri de coloane albe — Ecaterininschi — fu Scobelev. Cu ochi speriați, înălbit, dânsul se apucă de cap cu mâinile tremurătoare și bâlbâi:

— Ce se petrece! domnule, ce se petrece!

Am aflat apoi, că dimineața Rodzianco trimisese împăratului următoarea telegramă: „Vă implor Majestatea Voastră, să organizați un guvern responsabil imediat. Altmintrelea va fi prea târziu". Și din minut în minut în Dumă se aștepta răspunsul împăratului. Lucru straniu! In Dumă, frica mă cuprindea mult mai adânc decât pe străzi unde aerul tremura de împușcături. Aici toți alergau ca nebunii, din sală în sală, fără scop definit. La bufetul deputaților domnea sgomot. Unii cu spume pe buze strigau că împăratul va trimite dela front câteva corpuri, care vor liniști Capitala.

Alții spuneau că revoluția e fapt împlinit și nimeni nu mai poate da înapoi. La fiecare sfert de ceas telefonul anunța noui succese ale revoluționarilor. Când părăseam Duma, telefonul aducea tocmai știrea că artileria se unise cu regimentele răsculate și că plecase să bombardeze fortăreața Sf. Petre și Pavel.

Se lăsă amurgul și împușcăturile nu conteneau. In întuneric, mi să părea că răsuna mai tare, mai grozave.

Electricitatea nu mai lumina. Din când în când izbucneau strigăte de „ura!" victorioase și pline de bucurie.

Newschi întunecos, bâzâia ca un stup colosal. La fiecare pas adunări și discuții. Cineva răspândise svonul, că de pe front se apropie „divizia sălbatică" (porecla diviziei de cavalerie, compusă din regimentele din Caucaz) și despre asta se discuta cu agitație.

— Dar ce s'o face cu împăratul? — auzeam trecând prin gura tuturora.

In locul răspunsului cineva fluera ironic și deznădăjduit.

Mai pe urmă am auzit că împăratul și fusese arestat. Așa de ușor și de repede desfășurau evenimentele în Petrograd.

Perspectiva Liteinâi era liniștită. După o luptă sângeroasă regimentele Checsholmschi, Novocercaschi și grenadierii, intrând, se uniseră cu revoluționarii și plecaseră la atacul fortăreței.

Toate porțile curților erau deschise, din ordinul soldaților, ca să nu se poată ascunde cineva la pândă. Erau deschise chiar și ușile peroanelor, căci pe strada Milionaia un general se ascunsese după ușă, și printr'o gaură trăsese cu mitraliera în revoluționari.

Din când în când, cerul întunecos era spintecat de lumina albastră a proectoarelor, asemeni unor degete lungi și ascuțite.

(Continuare în pag. 10)

EXTERNE

CORRIERE DELLA SERA. — *Guvernul din Madrid este aproape inexistent. Capitala Spaniei republicane e guvernată acum de trei grupuri: comuniștii lui José Diaz, socialiștii extremiști ai lui Largo Caballero și de anarhiști. Sediul celor din urmă este într'o mănăstire de maici.*

❖

Guvernul frontului popular spaniol a angajat numeroși aviatori francezi, cu un salariu lunar de 25.000 franci. Scriitorul comunist André Malraux, asistat de doi tehnicieni, îndeplinește rolul de agent de legătură între mercenari și comuniștii din Madrid.

❖

Generalitatea catalană a trimis 3000 soldați comuniști la Irun. Deoarece naționaliștii ocupă în acest moment frontiera de Nord între Huesca și Irun, convoiul a urmat itinerariul: Perpignan-Narbonne-Toulouse-Tarbes-Pau-Bayonne-Hendaye-Irun.

❖

Campionul de golf Forest, care în momentul de față se află la Biaritz, povestește că a văzut numeroși comuniști spanioli aruncând armele și predându-se grănicerilor francezi. „Erau într'o stare de plâns — spune Forest. Păreau a nu fi mâncat de mai multe zile".

Tot Forest arată că a văzut convoiuri întregi de auto-camioane trecând frontiera spaniolă, spre Sud. După un parcurs de câțiva kilometri în teritoriul spaniol, „mărfuri misterioase" erau transbordate în autobuze ce staționau într'un anumit loc.

❖

Frontul popular spaniol a ordonat o perchiziție la toate băncile madrilene. Documentele confiscate permit arestarea tuturor deținătorilor de fonduri. Zilnic sunt uciși mai mult de 200 persoane la Casa del Campo și la parcul Salisdó.

❖

Ajutorul pe care comuniștii francezi îl acordă tovarășilor lor spanioli e notoriu. În ultimele zile au sosit la San-Sebastian numeroși marxiști din Nordul Pirineilor. Înarmați cu pistoale automate, ei au participat la devastarea localității Andoain.

❖

GRINGOIRE. Paul Boncour scrie: *„Victoria insurgenților spanioli va compromite libertatea comunicațiilor noastre în Mediterana. Un sfert de armata franceză va fi imobilizat, în caz de conflict, în Nordul Africei".*

Iar Pierre Dominique: *„Dacă insurgenții triumfă, nu vom mai beneficia de mijloacele de transport oferite de frontul popular spaniol. Ne-am putea teme de dificultăți în Maroc și poate de multă ostilitate în Pirinei".*

❖

Numeroși călugări francezi au fost asasinați fără milă de frontul popular spaniol. La 20 Iulie, călugărul Fumet, din diocezul Antun, a fost scos din mănăstirea Montalegra și executat.

❖

Scriitorul comunist francez André Malraux — în jurul căruia o anumită presă mondială a făcut atâta vâlvă, este autorul principal al unui furt de statui dela templul Banteai Srei din Angkor. Tribunalul corecțional din Pnom-Penh, capitala Cambodge-ului, sesizat de denunțul unui tânăr anamit, l-a condamnat pe André Malraux la 3 ani închisoare și 5 ani de interdicție. La 28 Octombrie 1924, sentința a fost menținută de Curtea de apel corecțională din Saïgon.

❖

Înainte de a părăsi orașul Badajos, comuniștii au împușcat toți ostatecii și au aruncat în aer toate monumentele ce odinioară constituiau gloria Estramadurei.

❖

În provincia Avila, marxiștii i-au scos ochii preotului Basilio Sanchez, purtându-i corpul neînsuflețit pe străzi. După aceea l-au stropit cu benzină și i-au dat foc.

❖

La Camp-Major, 70 guarzi civili au fost asasinați într'o arenă de tauri.

Numărul preoților asasinați la Barcelona trece de 400.

❖

Siguranța persoanelor și a bunurilor este la discreția tâlharilor. Jafurile și asasinatele devin tot mai numeroase.

❖

După victoria frontului popular spaniol, Kominternul s'a întrunit, la 27 Februarie, decretând următorul program de acțiune:

1. Demisia forțată a președintelui Alcala Zamora.

2. Măsuri represive și vexatorii împotriva ofițerilor.

3. Confiscarea pământurilor, naționalizarea băncilor, a minelor și a tuturor întreprinderilor.

4. Distrugerea bisericilor și a mănăstirilor.

5. Părăsirea Marocului spaniol și crearea unui Maroc sovietic independent.

6. Distrugerea burgheziei și suprimarea ziarelor sale.

7. Teroarea masivă.

8. Crearea de miliții uvriere înarmate, ce vor servi drept cadre ale armatei roșii.

9. Luarea puterii revoluționare de către un guvern de dictatură proletară.

10. Provocarea unui război împotriva Portugaliei fasciste și crearea unei federații sovietice iberice.

❖

Organizația comunistă maritimă „Sovtorgflot" are o centrală la Anvers și mai multe sucursale la Marsilia, Le Havre și Bordeaux. Un vast trafic de arme în favoarea comuniștilor spanioli a luat naștere, fiind condus de tovul Leiton Herman, inspector al „Sovtorgflot"-ului.

La 1 August a avut loc o importantă întrunire la Paris, în birourile ziarului comunist „l'Humanité". La ea au participat: Marcel Cachin, senator; atașatul militar Vaillant-Couturier, Gitton, Lozeray, Grenier, Lurtin și Albin dela MOPR, Wolf din partea comitetului Amsterdam-Pleyel; Perrucal și Vargos, delegați ai partidului comunist spaniol.

Au fost examinate următoarele chestiuni:

1. Organizarea unei campanii de presă, conferințe, mitinguri și demonstrațiuni în favoarea acordării unui sprijin efectiv comuniștilor spanioli.

2. Demersuri imperative pe lângă autorități, spre a le obliga să-i goonească în Nordul Loirei pe refugiații spanioli cari nu aparțin frontului popular.

3. Demersuri pentru a obține ca „roșii" să poată trece frontiera în orice sens, fără nici o formalitate.

4. Organizarea de demonstrații colective franco-spaniole la frontiera celor două țări.

❖❖

SUNDAY DISPATCH. „Actuala luptă din Spania are o semnificație mai mult decât locală. Ea este o fază a bătăliei continue dintre comunism și anti-comunism.

La Madrid, guvernul este o jucărie a comuniștilor.

N'avem decât un inamic în domeniul politicei interne și externe: comunismul.

Poporul britanic adresează cele mai bune urări poporului spaniol, în actuala luptă împotriva comunismului, căci această luptă este și a sa".

❖❖

EVENING NEWS. „Țările autoritare și Italia în particular vor asista imposibile la transformarea Spaniei în stat comunist cu ajutorul public sau secret al Franței și al Rusiei?"

JE SUIS PARTOUT. — *Armata naționalistă care operează în Nordul Spaniei, sub comanda generalului Mola este evaluată la 50.000 „regulares" și 50.000 milițieni. Ea dispune de un armament modern complet, ceeace-i dublează valoarea combativă.*

Entuziasmul populației desrobite de naționaliștii spanioli întrece orice limite. Numai în Navarra au putut fi incorporați 40.000 oameni, deși numărul total al locuitorilor din acea provincie nu trece de 80.000.

Daily Mail: *„Atrocitățile din Spania, distrugerile și scenele oribile au fost organizate sistematic de șefii roșii".*

❖

DIA GRAFICO. — *În capitala catalană au sosit câteva sute de voluntari francezi adunați sub îngrijirea lui Victor Basch. Numitul este jidan, profesor la Sorbona și președinte al Ligii Drepturilor Omului.*

IZBUCNEȘTE REVOLUȚIA

(Continuare din pag. 9-a).

ar fi arătat ceva în cer, ascunzându-se și arătându-se mereu.

Drumul meu se îndrepta în sus, spre perspectiva Zogorodnăi. Voiam să-mi vizitez părinții, cari locuiau nu departe de cazarma regimentului Semeonovschi. Acolo se auzea acuma canonada, căci regimentul Semeonovschi împreună cu regimentul finlandez au fost cele din urmă cari au intrat în tabăra revoluționarilor.

Am ajuns acasă fără nici o dificultate. Dar peste două ceasuri, când mă întorceam, am fost oprit de o mulțime de soldați.

— Stai! unde mergi?

— Acasă

— Unde ți-a casa?

Am răspuns.

— Tu ești cu poporul sau contra poporului?

— Cu poporul.

— Atunci hai cu noi.

— Unde?

— La regimentul Semeonovschi.

Ce să fac? M'am dus cu dânșii. Am ajuns le cazarma regimentului, în fața căruia sta o mulțime de soldați.

— Am venit frăților în ajutor! Tot se mai ține?

— Se ține.

— Să tragem atunci mereu!

Începură focurile. Înconjurat de o mulțime de oameni care trageau focuri, am închis ochii, în așteptarea morții. Nu știu cât timp am stat așa, căci îmi și pierdusem noțiunea timpului, dar ca în vis am auzit:

— Stai! Destul! Se deschide poarta.

S'au trezit atunci toți în cazarmă, iar eu am rămas pironit în locul unde mă găseam. M'am auzit atunci strigat din spate. Am întors capul. Ce să văd! Pe prieten.

— Cum ai nimerit aici?

I-am povestit. Prietenul zâmbi:

— Ai avut noroc. Dar pe mine dracu mai știe unde m'au apucat!

Apoi dânsul glumi: Avem acuma dreptul să povestim că am luat parte la atacul regimentului Semeonovschi. Știi ce se petrece acum la Duma? Polițiștii toți s'au suit în etajele de sus și în poduri, și trag cu mitralierile din toate puterile.

Am plecat. Petrogradul începuse să ardă.

O jumătate de cer se înroșise, și în razele tremurătoare ale flăcărilor, se iveau negre coșurile fabricilor".

Leon Donici

Portarul Societății Națiunilor. — Ce căutați Dv.?
Negusul — Caut imperiul perdut...

Boerebista

Căutând pe harta cea veche a istoriei
Boerebista, cine,
Cu drag mai aduce-ți aminte de tine —

vai, cine mai știe
cum dela Nistru până'n Balcani, mai de vale,
cu vlagă zidiși dacă Impărăție
zdrobind semințli fără nume din oarba ta cale.

Boerebista!

Cu suflet ca ghioaga de fier
cu fapta ca un greu bolovan din Carpați
drum drept arătat-ai prin lume și veac
o legendare Impărat dac
poporului nostru de fapte măreție
străin acum și sărac.

Căutând pe harta Istoriei cea roasă și veche
Boerebista, cine,
cu drag mai aduce-ți aminte de tine
de splendida-ți faptă, fără pereche?!

In criptă de lemn și de piatră te-a pus pe furiș amintirea
vitezele-ți ceți pieriț-au de mult pe aici, prin dăst loc —
o, mare Zamolxe eu te chem și te rog

cu suflet sărac și olog:

Tu, nouă, ne dă putere străbună și spadă de foc
să trecem în lureș și noi
spre veac de izbânzi și noroc,
nu să ne pierdem prin lume în praf și noroi.

O, Boerebista!

Boerebista!

Valeriu Bora

Note, polemici, înfierări

Încă un indezirabil...

Arhitectul I. D. Enescu, actualmente președintele distinsului corp profesional din care face parte, s'a afirmat în viața publică prin lupta pentru dreptul la viață al corporațiilor românești. E, de fapt, unul dintre cei dintâiu corporatiști din România, manifestându-se pentru aceasta salvatoare și singura realistă formă de organizare a societății naționale, într'o vreme când nu era cunoscută la noi decât într'un cerc foarte restrâns. Ani dearândul, a desfășurat o amplă activitate căutând să apropie și să confedereze feluritele asociații profesionale în sensul corporatismului.

Când acum patru ani și jumătate, ziarul Calendarul venea să militeze pentru un drum nou, care să ducă la cristalizarea naționalismului după normele „tuturor categoriilor sociale", arhitectul I. D. Enescu a fost unul dintre cei dintâiu români entuziaști, cari se recunoșteau în programul reliefat de acest ziar. Un admirabil capitol de luptă socială și de exemplară generositate a însemnat colaborarea sa, timp de doi ani, la Calendarul. Isbucnise totdeodată, vulcanică, neașteptată, mișcarea din jurul profesorului Grigore Forțu. Cărturărimea noastră, în mare majoritate, adera la acest mare act de curaj din care spera să se desvolte mântuitoarea înnoire morală a țării. Arhitectul Enescu a fost din clipa întâia alături, aducând vederi limpezi și sigure pentru promovarea în acțiune tenace și pozitivă a marelui protest ce se ivise. D. Grigore Forțu însă era convins că simplul protest repetat ar fi deajuns pentru a câștiga biruința. Și astfel, această misiune, una dintre cele mai intense și mai ardente din câte au apărut după războiu, avea să se piardă în vag. Epilogul ei arată un dureros câștig de cauză punctului de vedere, pe care îl afirmase dela început arhitectul Enescu.

Evenimentele tragice, din anii 1933—34, stârnesc în sufletul d-lui Octavian Goga vechile impulsiuni naționaliste. Atitudinea sa în Camera din iarna lui 1934, împotriva invaziei străinilor în industrie și în comerț și în presă, căpătă însufletita aderență a d-lui I. D. Enescu. Experiența mișcării „forțiste" îl făcu să creadă întâia oară că spiritul nou, necesar vieții românești, se poate valorifica în cadrele unui partid politic.

Acum un an, ideea fuziunii Ligii Apărării Naționale Creștine cu Partidul Național Agrar, lansată de d. Nichifor Crainic, găsește în d. arhitect I. D. Enescu pe întâiul susținător convins. O stăruință și un tact caracteristic a pus acest om în realizarea ei într'o vreme când cei mai mulți dintre combatanții naționalcreștini de azi erau hotărît împotriva acestei fuziuni, care pe unii „îi depărta de putere", iar pe alții „îi compromitea". Și dacă fuziunea s'a făcut, spiritul de raliere și de bună credință limpede văzătoare al arhitectului Enescu stă, ctitorește, la temelia ei. Există un anumit orgoliu, care împiedică pe anumiți oameni să rostiască public, partea de merit a altora în actele pe care și le însușesc. Li se pare că astfel s'ar diminua, când în realitate n'ar avea decât să se înnalțe moralmente, câștigând moralmente însăși actele săvârșite. Va veni totuși momentul când aportul discret și tenace al arhitectului Enescu în actul fuziunii se va cunoaște în toată măsura lui reală.

Astăzi, d. I. D. Enescu e unul dintre factorii serioși și solizi, cari se numără pe degete, în partidul național-creștin. Însărcinat cu conducerea Colorii de Verde, el a făcut în foarte scurt timp organizația model a Capitalei. Însărcinat cu conducerea județului Vlașca, el a știut, în împrejurări extrem de grele, să scoată din nimic mii de aderenți pentru ideea național-creștină. Congresul ținut la Giurgiu, în primăvară, a fost o revelație prin numărul imens de participanți, prin entuziasmul clocotitor și prin ordinea estetică exemplară a manifestației.

D. I. D. Enescu vede acțiunea politică arhitectural: massele populare trebuesc transpuse din inform în cantități ordonate simetric, corespunzător spiritului de disciplină și de echilibrare al artei construcției. Același spirit se reflectează și se întipărește în articolele sale de ziar, unde ironia pentru adversar și seriositatea afirmației credinței naționaliste se cumpănesc în măsură justă și constituie atracția acestor articole.

Și totuși, omul acesta, care e un camarad ireproșabil, un spirit de sacrificiu cum puține există, o personalitate de luptă în care te poți bizui ca pe o tărie de stâncă, nu e cruțat de dezagramente. Ele vin chiar din sânul partidului național-creștin. La București, i s'a pus la cale o stupidă manifestație ostilă, cu pitoreasca spargere de geamuri și devastarea sediului politic. La Vlașca i se pune permanent în coastă un așa zis prinț degenerat, cu rude mari la Iași și cu îndemânarea atavică de a distruge ce nu poate clădi și de a defăima ce nu poate înțelege. E bine să semnalăm acest spirit negativ, întreținut și asmuțit dintr'o anume parte a partidului național-creștin pentru a întreține o stare haotică și turbure ca o dementă alcolică și pentru a împiedica ordinea în muncă și disciplina fără care o acțiune politică nu poate merge.

Conducerea unui partid e întru atât conducere întru cât rămâne credincioasă angajamentelor luate sau, mai grav: jurate, și întrucât, în lumina acestor angajamente, ierarhizează forțele care slăvesc mișcarea, cruțând pe fruntași de derbedei, iar nu cultivând pe derbedei în ofensa permanentă a fruntașilor.

Altfel, conducerea să meargă mai bine să se culce...

Sfarmă Piatră

Dl. Titulescu

Sub pretextul unor irezistibile legături sentimentale, funcționari ai statului, magistrați și mai ales ofițeri români, și-au ales tovarășe de viață dintre minoritare și mai cu deosebire dintre evreice și unguroaice.

Rezultatul e că acești bravi cavaleri ai amorului au sfârșit prin a-și trăda neamul.

Din posturile lor de răspundere, au pus la dispoziția acestor Estere pentru farmecul grațiilor lor, secretele pe care aveau datoria să le păzească mai mult decât lumina ochilor. Și autoritățile asistau nepăsătoare.

Iată că, pentru întâia oară, problema e rezolvită pentru anumite cercuri de funcționari, cu un curaj care ne cucerește.

Singurul om responsabil în politica noastră din ultimul deceniu, d. Nicolae Titulescu, ministrul externelor, a luat această măsură la departamentul său.

Decretul Regal a apărut în „Monitorul Oficial", și poartă No. 1798, din 24 Iulie 1936.

Prin el se interzice membrilor corpului diplomatic, corpului consular, funcționarilor ministerului regal al afacerilor străine, asimilaților, precum și tuturor funcționarilor din acel departament, orice căsătorie cu femei de altă naționalitate decât națională română.

Avem impresia că este și acesta un fel de naționalism... Și încă unul din acelea care echivalează cu un decret rasist de apărare a sângelui românesc.

Nu?

Generalul Franco

Franco este cel mai tânăr general din armata spaniolă. In 1918, el a fost însărcinat de generalul Millan Astray să organizeze legiunea străină, după modelul celei franceze și să pacifice Marocul.

Această funcțiune i-a oferit prilejul să-și desvăluie un mare talent

de organizator, ridicându-se pe treapta unui Lyautey și să dea dovadă de o bravură devenită proverbială.

Riscându-și viața cu orice prilej, pentrucă era condus de principiul că locul șefului este totdeauna în frunte, Franco nu numai că a devenit un idol al ostașilor din legiunea străină, dar a creiat în jurul său legenda invulnerabilității. In felul acesta el a reușit să se facă respectat chiar de adversarii musulmani, admiratorii de totdeauna ai curajului fizic.

Franco este originar din Galicia, ca și bunul său prieten Calvo Sotelo. Ca și acesta, are vârsta de 42 de ani.

Acordul dintre cei doi oameni era atât de perfect, încât moartea celui de-al doilea imprimă în sufletul celui dintâiu elanul rebeliunii.

Legiunea străină — al cărui suflet este generalul Franco — se ridică fără să șovăiască și, împreună cu șeful ei, porni ca un singur om pe calea care trebuie să ducă la desrobirea Spaniei.

Spre deosebire de fratele său — aviatorul care a încercat traversarea Atlanticului — generalul în mâna căruia stau azi destinele Spaniei nu urmărește nici un fel de ambiție personală. El este condus numai de dorința fierbinte de a-și elibera Patria din ghiarele anarhiei marxiste.

Generalul Franco este un spaniol de rasă. Dotat cu un neîntrecut gust al riscului și cu o voință fără pereche, el va trebui să învingă sau să moară, pentru o „Spanie a Spaniolilor".

Moralitatea d-lui Potârcă

Intr'un discurs al său ținut la Craiova d. Virgil Potârcă a vorbit și despre decăderea morală de după războiu care a devastat viața publică și familială.

A făcut cumva aluzie d. Potârcă la un fost subsecretar de stat dela domenii, — V. P. — care își instalase garsoniera în minister?!

Național-țărăniștii și bisericile

„Dreptatea", organul de cugetare cotidiană al d-lui Ion Mihalache, anunță că, în cazul când va mai veni la putere, partidul național-țărănesc nu va arde bisericile.

...Asta probabil fiindcă se opune feciorul de preot, doctor Lupu, care le va proteja pios transformându-le în cârciumi pentru frente populare...

Răsboiul Kominternului

După percheziționarea ilegală a vasului german „Kamerun", în largul Mediteranei, de către vapoarele piraților bolșevici dela Madrid, turnurile guvernului spaniol au bombardat la 1 August, în largul Oceanului, vaporul suedez „Gallia" și au încercat să oprească un vas comercial turc în drum spre Cadix, iar un vapor englez de pasageri, care își făcea cursa obișnuită între Gibraltar și Maroc, a fost și el sechestrat și perchiziționat în largul Mării Mediterane. Vasul englez n'a fost eliberat decât după intervenția energică a unor alte vapoare de război ale imperiului britanic, cari au urmărit pe pirați cu turnurile încărcate gata de bombardament.

Actele acestea de banditism fără precedent au devenit o provocare sistematică la adresa tuturor puterilor maritime europene.

Bolșevismul, văzându-și partida pierdută la Madrid, încearcă să aprindă acum războiul european în jurul Spaniei. Kominternul știe că oricare ar fi rezultatul unei noui conflagrații continentale, zdruncinările sociale și crizele economice ce vor urma nu-i vor fi decât spre folos. Războiul va slei toate popoarele și peste ruinele civilizației creștine revoluția mondială comunistă va proclama dictatura roșie pretutindeni.

Comemorarea prof. N. C. Paulescu la Geoagiu-Băi

Geoagiu-Băi, 17 August. — **Preoții despărțământului Geoagiu ai Asociației clerului „A. Șaguna", cu prilejul pelerinajului anual din ziua „Adormirea Maicii Domnului" la Geoagiu-Băi, au luat frumoasa inițiativă de a comemora personalitatea covârșitoare a prof. N. Paulescu, dela moartea căruia s'au împlinit 5 ani. Indată după Sf. Liturgie, în prezența a peste 2000 credincioși, s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletului lui N. Paulescu, iar seara la ora 9 s'a ținut o ședință solemnă în fața unui numeros și ales public de intelectuali naționaliști și creștini, veniți din toate părțile județului ca să asiste la această frumoasă comemorare, împreună și cu un însemnat număr de tineri naționaliști.**

Ședința a început cu frumoasa cântare ortodoxă „Cu noi este Dumnezeu", întonată de toți preoții despărțământului.

Păr. președinte T. Glodeanu deschide ședința vorbind despre personalitatea religioasă și națională a prof. Nicolae Paulescu. Urmează diferite coruri patriotice și poporale, între cari a excelat „Doina" lui M. Eminescu, cum și diferite declamări, sub conducerea Păr. V. Glodeanu și R. Florea, student.

Conferința Păr. A. A. Băilă, vicepreședintele despărțământului, despre „Concepția creștină a prof. N. Paulescu", a reușit să contureze în linii precise și documentate toate rezultatele religioase ale acestui admirabil cercetător al vieții și Sf. Scripturi.

Mai vorbesc din partea Centrului studențesc Cluj: d. I. Ilies, student și d. N. Păcurar, președintele studenților hunedoreni dela Universitatea clujană.

Păr. Gh. Secoș-Sibiu, reprezentantul I. P. S. Sale Mitropolitului Ardealului, închee seria cuvântărilor exprimându-și dorința, ca Bunul Dumnezeu, care este cu noi și neamul nostru, să desăvârșească în cât mai multe suflete dragostea de Hristos și Neam, după modelul vieții lui N. C. Paulescu.

Totodată s'a făcut și o manifestațiune de simpatie la adresa viguroasului „SFARMA PIATRA" și conducătorilor săi. — In special distinsului profesor Nichifor Crainic, pentru lupta spirituală ce o duc cu atâta vigoare pentru popularizarea personalității maestrului Paulescu și afirmarea spiritualității creștine în domeniul vieții noastre naționaliste.

Anul II, Nr. 40 6 LEI Joi 27 August 1936

Sfarmă Piatră

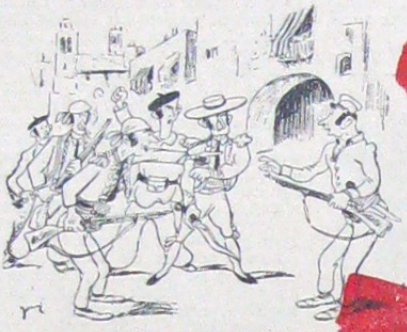

— Ce cauţi aci ? Eşti „cinstit" ?
— Nu... sunt un guvernamental
(Il travaso delle idee)

Sus dreapta:
Dansatoarea spaniolă: — Fiecare doreşte să joc după cântecul lui !
(Guerin Meschino)

Sus stânga:
Pe plaje la San-Sebastian...
(Guerin Meschino)

Stânga mijloc:
Madonele frontului popular spaniol
(Der Stürmer)

Dreapta mijloc:
La Valencia...
(Gringoire)

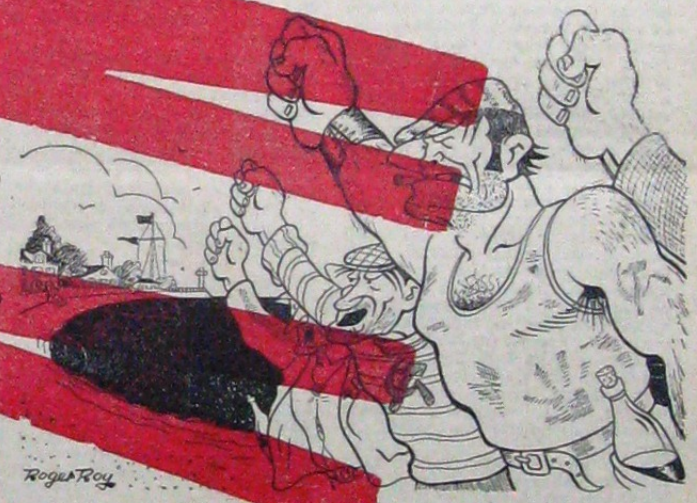

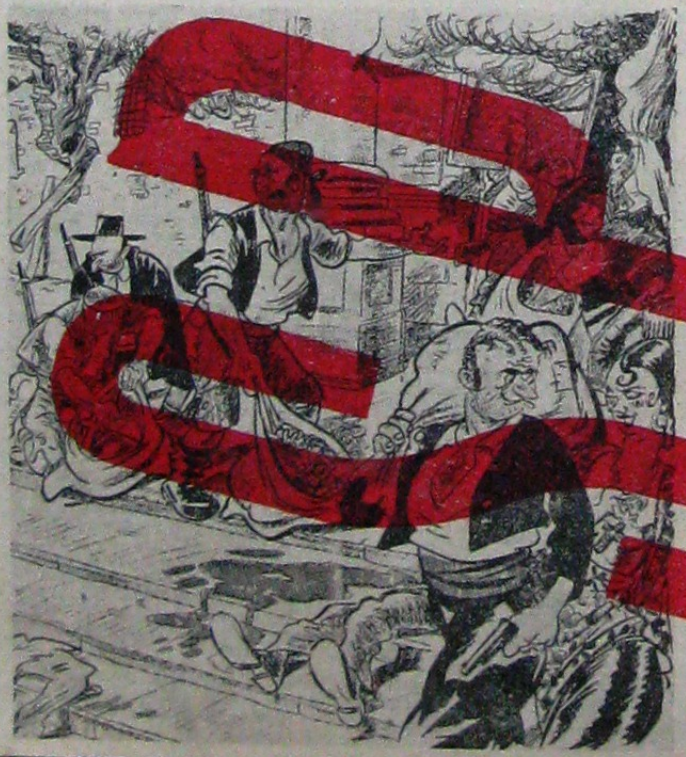

Stânga:
VOLUNTARII FRONTULUI POPULAR
— Iute, iute, să fugim, dacă susesc ceilalţi şterpelesc ei totul şi nu mai apucăm nimic !
(Il Travaso del e idee)

Dreapta:
MADRID
A doua răstignire a lui Iisus
(Der Stürmer)

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU 23—25